

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Natales Sanctorvm Belgii, & eorundem Chronica Recapitulatio

Molanus, Johannes

Dvaci, 1616

Novembris

urn:nbn:de:hbz:466:1-9477

res, & in omnem dissolutionem remissi, expulsi sunt.

a. Ita loquitur & B. Hieron. contra Vigilant.

b. Vide eam apud Baronium, Anno Christi, 828.

Ultima Octobris.

Admonitio de sancta Nortburge.

COlonia, depositio sanctæ Nortburgis virginis, quæ translata est ad montem sancti Beati, prope Confluentiam. Hæc inter Belgicas Sanctas celebranda esset, si verè eam Barlandus nominaret filiam Pipini Hirstallij Brabantix ducis, ex Pletrude: Sed propria ecclesiaz, quæ natalem eius celebrant, affirmant claruisse Colonia in monasterio beatæ Mariæ, quod Pletrudis, non mater, sed matertera, construxit.

Barl. de Du.

lib. Brabat.

Apud Sur.

tomo 5.

Primo die NOVEMBRIS.

1°. De sancto Vigore, episcopo Baiocensi.

Ex historia excusa tomo VI. Surij, & admonitione Jacobi de Markais, Præpositi ad S. Vedastum.

Civitate Baioca, sancti VIGORIS episcopi¹ Qui in Atrebatensi territorio parentes habuit, generis nobilitate & fide conspicuos. Est quæ regnante Childeberto Francorum rege educatus intra monasterium beatissimi patris Vedasti, ubi inter monachos tanta obedientia & humilitate præditus fuit, ut in ipsa adolescentia alijs omnibus gratiosior videretur: Cum autem parentes eum non tam monachum, quam opum suarum heredem cuperent, ille memor sententiæ Salvatoris, centuplum & vitam æternam ei qui parentes aut agros propter nomen ipsius re-

Matth. 19.

Senec. 12. liquerit, promittentis, diuino instinctu exijt terra & cognatione sua, nesciens quo iret, assumpto socio itineris puero Theodemiro. Peruenit autem in Baiocensis regionis vicum Reduerum, cuius loci homines brutos, prædicatione, precibus, & sanctitatis exemplis, pene omnes ad Christum conuertit. Cùmque in ea regione, per serpentum eiectionem, mortui resuscitationem, aliaque miracula, fama virtutum eius augeteretur, vacante episcopatu Baiocensi, clerus & populus eum expetiit, & mox multorum Pontificum fauore episcopus est ordinatus. Quam dignitatem virtutum studijs, bonorumque omnium exercitatione ornauit. Ea tempestate, cùm ad concionandum, in montem Phœnum, qui yno millario ab vrbe distat, iret, incolæ, qui tum saxeam effigiem mulieris tanquam sacrum quiddam colebant, cum multa iniuria eum eiecerunt. Postea verò Childeberto regi narrauit Baiocensem regionem ad fidem traductam esse, demit tantum eius montis incolis. Rex autem mox montem suum (erat enim fiscus regalis) viro sancto perpetuò possidendum tradidit. Itaque Episcopus locum illum repurgauit, & ciuium opera ecclesiam construxit: inhabitatores pij facti sunt: & mons Chrismati nomen accepit, decretumque est vt ab illo die Episcopus Baiocensis in solennitate Paschali tres ibi infantes baptizet. Obijt autem vir beatus, senex, & plenus dierum ac meritorum, Calendis Nouembris, & conditus est in dicto monte Chrismato, vbi per eius merita plurimæ curationes, & beneficia, vltq; in hodiernum diem præstantur. Quæ omnia vitæ eius historiographus iam olim fusè conscripsit.

Atrebatense S. Vedasti monasterium, (in quo fertur

fertur Præpositi minister fuisse,) transfert natalem ad tertium diem sequentem.

a. *Agit de eo Arnoldus Wion lib. 2. ligni vitæ c. 38. Vbi dicit floruisse circa annum Domini 560.*

2°. *De sancto Florberto, primo abbate Blandinij*

Ex officio & alijs monumentis, abbatia diui Petri Gandauensis.

IN Blandinio, depositio sanctissimi patris nostri FLORBERTI, primi abbatis cœnobij Blandiniensis. Siquidem in excelsi montis latere, vbi Mercurius colebatur, beatus Amandus episcopus monasterium ædificauit, ad sancti Petri honorem, cui præfecit Florbertum, exemplar sanctitatis, & speculum totius religionis, sagacis ingenij virum, dignumque Deo sacerdotem. Quem etiam sibi vicarium subrogauit, atque totius Gandensis territorij patrem siue rectorem præfecit. Sub quibus viris Gandensis natio eloquia Christi cœpit resonare. Construxerat etiam Amandus, opidus præcipuè beati Bauonis, ecclesiam Gandau, in qua clericos constituerat. Sed cum à primæua sanctimonia degenerarent, amotis illis, monachos Benedictinos surrogauit, dato ipsis abbate iam dicto Florberto, raræ pietatis viro. Cum autem cursum suum in Blandinio annis viginti duobus perfecisset, anima sancta, Angelis; margarita autem corporis, in sacerdotalibus stolis, terræ est commendata.

Obijt anno à plenitudine temporis sexcentesimo trigesimo nono, ipsis Calendis Nouembris, quando generatim omnis cælestis militiæ triumphus recolitur, sepultusque est ante altare diui

Petri, quod primarium fuit in veteri basilicæ structura, cum nunc sit ad latus chori, ubi Græcè & Latinè titulum habuit, Hic est locus ubi requiescit corpus Florberti abbatis. Quieuit autem eo in loco ferè per annos trecentos triginta octo, usque ad tempora Alberti Rhemorum episcopi, qui corpus sanctum levavit: Quod etiam anno quadragesimo nono ultra millesimum, Balduinus episcopus Nouiomensis, in alium loculum, præfente Balduino Marchione, non sine miraculorum attestatione, transtulit. Ad hanc autem translationem, ut constat ex nocturno officio, referendum est, quod decimo tertio Calendas Aprilis legitur, *In Blandinio monasterio, elevatio corporis sancti Florberti, primi eiusdem cœnobij abbatis.* Quamquam & priorem elevationem, simul cum hac, ut aliàs sæpe fieri solet, sub vno festo celebrari putem, cum ea facta sit pridie Calendas Octobris in dedicatione ecclesiæ quam Arnulphus iunior Flandrensis Comes, ab avo cœptam, absolderat.

Natalis autem propter maius festum in diem animarum transponitur, etsi in Chronico castri, cœnobijque Gandensis, contra officium Ecclesiasticum Blandiniense, obitus referatur in octavum Iduum Octobris anni sexcentissimi quadragesimi secundi.

O quam felicia fuerunt illa tempora, quando Florbertus sine vlla offensione duobus locis abbas præesse potuit neque ex his quicquam suam querere cogitavit, sed tantum quod in subditorum utilitatem cedebat! In Gandensi autem cœnobio sanctum Domini sacerdotem Liuinum, Dei providentia Gandavum ingressum, humaniter cum fratribus excepit.

Claruerunt autem post Florbertum in Blandinio, Ioannes

nesce-

nes secundus abbas, omnium morum probitate comtus: Hatto, primus abbas Atrebatensis: Cælestinus Scotus, abbas, in exilium à Martello extrusus, quod literas diceretur, Ragenfredo scripsisse: Vuedericus Apostolicæ Sedis auctoritate, ad prædicandum missus: & Balduinus de Boucle, fundator monasterij Boudeloënsis.

Cæterum Philippus Austriacus, sicut antecessores eius Flandriæ Comites, inaugurandus, tali se obstrinxit iureiurando,

Promitto & iuro, quod in aduentu meo, & successione huius patriæ, & Comitatus Flandria, tanquam bonus, fidelis, & supremus guardianus, siue aduocatus, & conseruator immediatus, bene & fideliter conseruabo, contra & erga cunctos omnia priuilegia, libertates, franchisias, vsus, bona, consuetudines, possessiones, personas, subditos & familiares huius ecclesiæ sancti Petri in monte Blandinio, à prædecessoribus meis fundata. Ita me Deus amet, & omnes Sancti, quorum corpora hic requiescunt, omnesq; Sancti paradisi.

Quod iuramentum & principe Christiano dignum est, & regni eius stabilitatem promouet. Magnam enim in se Dei iram prouocarunt, qui per annos centum & decem villas monasterij vassallis suis contulerunt, Canonicis aliquot in locum monachorum surrogatis.

Secunda die Nouembris.

De sancto Vulgano confessore.

Ex historia in ecclesia Lensiensi, & alibi, manuscripta, cum appendice Lensij, & Atrebatii à me obseruata.

Quarto Nonas Nouembris, commemoratio omnium fidelium defunctorum.

Adiicitur à Collegio Canonicorum oppidi

Gg 5

Lensien-

Lensiensis: Eodem die S. patris nostri VVLGANNI, eximij confessoris, in præsentī ecclesia quiescentis. Qui natione Anglus, claris & orthodoxis natus parentibus, vir sanctitate magnus, plurima patrauit miracula. Animo fuit multum tranquilus, vnde sæpius discordias & bella sopiuit: cumque Danorum gens barbara & crudelissima Angliam occuparet, eiusque urbem Cantoberiam obsidione premeret, multos ex eis conuertit. Deinde Angelica iussione marinos fluctus transmeans, in ipso transitu septem annis Morinorum ruricolam plebem, quæ fidei fundamenta nondum plenè hauserat, informauit, & exemplis sanctissimis solidauit. Quantis autem prodigijs postea Atrebatī claruerit, longum foret enarrare. Obijt ibidem in cellula, iuxta monasterium, non multo post tempora S. Vedasti. Addit historiæ auctor eum à comitibus & loci presbytero, multaque populi frequentia, sepultum esse in ecclesia villæ, quæ dicitur, *Bonorum virorum terminus*. Arbitror autem hanc villam siue ciuitatem esse Atrebatum, aut Nobiliacum, alteram Atrebatensium urbem: quodque propter hospitalitatem in seruos Christi tale tunc cognomen habuerit. Postea translatus est ad Lensium Artesiæ oppidum. Quæ translatio recens non est, cum in Chronico Cameracensi, quod ad Gerardum primum circa annum millesimum conscriptum est, sequentia legantur, *Apud castrum Lenense habetur quoque monasterium Canoniorum, vbi sanctus quiescit Vulganius, qui scorus traditur existisse*. Distat autem Lensium quatuor horarum itinere ab Atrebatō, versus Insulas. Estque à francis in vastatione urbis corpus sacrum ablatum, sed per conditiones pacificationis

Lib. 2. c. 22.

cificationis redditum. Natalis propter animarum memoriam, sequenti die celebratur, de translatione verò legitur duodecimo Calendas Iunij; *Eodem die translatio beati Vulganij confessoris, in presenti ecclesia quiescens.* In Martyrologio Cameracensi episcopus vocatur, propter apostolatam inter Morinos & Danos, vt opinor: de quo genere Episcopatus, dictum est ad 6. & 7. diem Februarij.

a Et ad 16. Ianuar. 2° & sepius alibi.

Die tertia Nouembris.

1°. De sancto Huberto, episcopo Leodiensi, patrono venatorum.

Ex Martyrologio ecclesie diui Huberti, historia per familiarem scripta, rescripto Rdi. Pralati ad S. Hubertum, & aliunde.

ANdaino monasterio, natale beatissimi HUBERTI, Tungrensis ecclesie pontificis, & confessoris. Qui beato Lamberto martyri in episcopatu succedens, anno duodecimo sue ordinationis, diuino oraculo admonitus, sacra ossa eiusdem martyris, sedemque episcopatus, à Traiecto Leodium, vbi passus fuerat, transtulit. Deinde, multis accrescens virtutibus, multos de idolatria ad Christi fidem conuertit, plures dæmoniacos viuens, plurimos post decessum suum liberauit: & post gloriosa miraculorum insignia, tandem, sicut in somnis viderat, in mansione cælesti à Domino susceptus est. Transijt autem idem preciosus Domini pontifex, & egregius athleta,

athleta, tertio Nonas Nouembris, sepultus in ecclesia beati Petri Apostolorum principis, iuxta altare S. Albini. Nonagesimo verò anno translatus est ad Andainum, à Vulcando, beatæ memoriæ Leodiensi episcopo, annuente Ludouico Imperatore pijsimo. Vbi quid viuens eius spiritus gesserit, virtutibus innumeris & gloriosis prodigijs, nec non miraculis assiduis, vsque hodie, ad laudem & gloriam Domini, mirabiliter attestatur. Hactenus propriæ ecclesiæ Martyrologium.

Cæterum discipulus, vel familiaris, qui vitam in episcopatu gestam descripsit, refert sub initium præsulatus eum distraxisse, si qua ei supererant in re priuata, vt amicos Euangelicos conquireret. Erat enim largus erga inopes, pauperes, orphanos, incarceratos, & alios oppressos. Quod autem spectat ad idolorum cultum, narrat omnem Arduennam, hisce cultibus mancipatam, eum in breui sacrilega seruitute liberasse, & famulitio Domini subiugasse. In Taxandria etiam, & Brachbanto, fidem ampliassse, populis dæmoniorum templa subuertentibus, & ipso in honorem martyrum Christo Domino alia construente. Parochiam diligenter subiit, ouili sibi commisso inuigilans, & passim tum virtutum tum miraculorum, quæ perpetrabat, memoriam relinquens. Dum autem vt seruus prudens & fidelis, cogitans reddere rationem villicationis suæ, parochiam circuit, in loco qui Fura vocatur, febre correptus, gloriosè in meliorem vitam emigravit. Paulo autem ante mortem, cùm agnosceret adesse Satanæ præsentiam, qui humani exitus auidus est, obiecit ei psalmum, *Qui habitat in*

Lucæ 12.

Psal. 90.

erat in adiutorio *Alcissimi*, & aquam, sacerdotali consecratione sale admixto benedictam, ad efugandi inimici nequitiam postulauit. Corpus per triginta milia Leodium delatum est, concurrentibus vndique subditis, qui pastori suo, & doctrinæ cælestis eximio doctore, lugentes vale dicebant. Clerus autem Leodiensis obuiam venit, cum vexillo crucis, Sanctorum patrocinijs, luminaribus, & aromatibus, eumque indutum subucula, & linea planeta, sicut diuino altari assistere solet, in beati Petri basilica sepeliuit.

Anno deinceps decimo sexto felicissimi eius excessus per ecclesiasticorum graduum turmas, & Carolomannum, eiusque palatij proceres, ex vase sepulcri, quod crebris miraculis enitebat, sublatus est ad altare S. Petri, à dissolutione & putredine illæsus. Postmodum anno octingentesimo vigesimo quinto, pridie Calendas Octobris, Vulcandus episcopus, cum magna ecclesiastici gradus frequentia, corpus sanctissimum ad Andainum * suæ diocesis monasterium, in Arduennam transtulit. vbi adhuc miraculorum gloria eius declarantur merita, & fidelium deuotione celebrantur beneficia: qui cateruatim tam proximi, quàm longinqui, eo confluentes, in suis necessitatibus patronum experiuntur. Monasterium autem Hugonotæ, ex Gasconia Belgium inuolantes, anno * sexagesimo octauo exusserunt, sed dum eorum vesana rabie omnia effracta forent, hoc solum intactum supererat, quo huius gloriosissimi Pontificis corpus asseruabatur. Vnde in media luce excæcati aorasia videntur percussisse. Quale autem se corpus præbuit inuentibus sub Karolomanno, nimirum illæsum à dif-

* Confer 2.
Octob. 2°.

* Post mil-
lesimum
quingente-
simum.

Nouēbris 3.

NATALES

à dissolutione & putredine, tale & postmodum se
præbuit fratribus, atque etiamnum credunt se
habere. Deposito festo die celebratur à clero
& populo, per diœcesim Leodiensem, die tertio
Nouembris. Siquidem per eum non tantum
spiritualiter, sed & temporaliter Leodium cre-
uit, sede, cum corpore martyris Lamberti, in
vicum Legiam translata: quæ mox in nobilissi-
mam urbem, & deinceps in multarum ditionum
dominam, excreuit. De his Liuinus Brœchtus:
Martyrio illustris doctor, niueoque pudore,
Lambertus, populo Leodinae præsidet urbi.
Cuius non multo post tempore prima locauit
Mœnia, translatis chari, cum sede, magistri
Offibus Hubertus: vicoque ex paupere claram
Reddidit: instituens mensuras, pondera, leges:
Francorum postquam vindex, equitumque ma-
gister,
Carolus, Alpaidis proles generosa, paternis,
Dignus auis, quem Martellum cognomine di-
cunt,
Illectus pietate viri, ingenioque sagaci,
Huberto imperium terræ, & ius contulit omne.
Addit Placentius, Hubertum dedisse urbi si-
gillum publicum, martyris Lamberti imagine
conspicuum, cum inscriptione, *Sancta Legia, Ro-
mana ecclesia filia.*
Quod autem ad venatores attinet, satis notis
de causis Hubertum, vt patronum, innocant.
Multa enim beneficia circa venationes & morsus
canum præstitit. Solent siquidem in nomine S.
Pontificis exire, & si quid proueniret, illi pro vo-
to rependere. Erat autem ab antiquo, vt inter
miracula legitur, totius Arduennæ primorum fir-
mata

mata consuetudo, per singulas vices annuæ venationis primitias & decimas ferarum beato Huberto persolvere, eo quod idem sanctus, priusquam mutato habitu sæculari, propositi sancti ordinem percepisset, huius exercitij fuerit studiosus. Vnde & de cætero à vicinis nobilibus idem studium in eius nomine agitur.

Notum est autem Belgis ex picturis quæ passim exstant, ei dum adhuc paganus venationi, more nobilium (vt erat Bertrandi Ducis Aquitaniæ filius) operam daret: Christum inter cornua^a cerui apparuisse, eumque ad Lambertum episcopum misisse. Sub quo intantum profecit, vt eius diuinitus successor sit constitutus.

Quod ad loca attinet, Fura est inter Louanium & Bruxellas, memoria diui Huberti (cuius cornu asseruat) sepulturaque Ducum aliquot Brabantiae, inter quos est Ioannes vniuersitatis Louaniensis fundator, celebris: quatuordecim miliaribus à Leodio, iuxta nostram computationem. Legia autem tunc vicus, postea villa publica, nunc est nobilis vrbs Leodiensis. Andainum verò hodie est vox obscurata, eo quod Monasterium, & totum territorium, non aliter quam Ad sanctum Hubertum nominentur.

a. Idem accidit S. Eustachio martyri, quum adhuc gentilis vocaretur Placidus: cuius festum die 20. Septem.

2°. De sancta Odrada virgine Alemensi.

Ex manu scripta historia, & rescripto D. Gisberti Coeuerinx, archidiaconi tum Siluiducensis, nunc ibidem Decani, & designati Episcopi Dauentriensis.

IN districtu Maeslandiæ, villa Alem, sanctæ ODRADÆ virginis. Quæ virginitatis pudicitiam Domino vouendo consecrauit in Alemo vico, olim Leodiensis, nunc autem Siluiducensis diocesis, sub dominio abbatis diui Trudonis in Hasbania.

Hasbania. In festo die habet officium proprium, primas & secundas vesperas, & novem lectiones de vita. Vita tamen originalis cum miraculis perijt, per frequentes aggerum irruptiones. Quare posterior quidam eandem pro vt potuit collegit, ex relatu maiorum, & picturis parietum, anno millesimo trecentesimo quarto. Otto verò Comes sacrum corpus in *Alem*, vt decuit, ecclesiasticæ sepulturæ tradidit, & basilicam fabricavit, in qua multis claruit miraculis, quæ tam charitatis, quàm sanctitatis, sunt indicia. Sed iusto Dei iudicio, vbi vt alijs plerisque in locis, ea iam cessant, refrigerante multorum fide, & charitate. Ibidem habetur brachium benedictionis S. Huberti: vnde apud Alemenses eius memoria non minus celebris est quàm beata Odrada.

Quarta die Nouembris.

1°. De sancto Perpetuo, episcopo Leodiens.

Ex Chronicis Leodiensium.

IN Dionanto, S. P E R P E T V I, episcopi & confessoris. Qui vir bonus, gratia & sanctitate plenus, post felicem Gundulphi obitum electus est à Traiectensibus eorum episcopus. Cùm verò ad senectutem peruenisset, & annis tredecim sedisset, bonis operibus plenus migravit ad Christum. Et sepultus est Dionanti in ecclesia sancti Vincentij. De cuius tumba oleum per longa tempora dicitur emanasse. Post-modum eius corpus translatum est in ecclesiam beatae Mariæ, eiusdem oppidi.

2. De

2°. De S. Gregorio, abbate Porzetano.

*Ex historia Porzetana, tempore prima abbatissa
conscripta.*

IN Porzeto, depositio venerabilis patris nostri
beati Gregorij, primi abbatis, & fundatoris
loci huius. Qui filius fuit Nicephori Bizantini
Imperatoris, & frater Theophanij, quam vxor-
em habuit Otho secundus. Hic autem Grego-
rius omnibus posthabitis, sub abbate quodam
Pachomio, monasticam vitam amplexus est,
eiusque iussu sacros ordines suscepit, cui etiam
morienti in regimine successit. Fuit autem semel
à Saracenis interceptus, & ad mortem vsque gra-
uiter & turpiter vulneratus. Cum autem varijs
clareret miraculis, diabolus, cui à calumnia hoc
nomen est, aliquot ei hostes dedit, sed vir sanctus
eorum insidias Romam fugiendo, declinavit.
Vbi prius loca sancta visitauit, quam Theopha-
nium sororem adiret. Verum mox sororis suæ
consilio, & sumtibus, in Vrbe struxit cœnobium
S. Saluatoris: in quo dum præflet, multos Ro-
manos à lasciujs sæculi conuertit, & nobilium
pueros cœlesti dogmate instruxit. Nobilis qui-
dam nomine Ioannes decem summarios^a auro &
argento oneratos famulo Dei transmisit, Quam
eleëmofynam beatus abbas mox pauperibus di-
uisit. Quod percipiens memoratus nobilis, Deo
inspirante cœnobium beati viri adiit, atque ab eo
sacrum habitum, & monasticam suscepit disci-
plinam. Cum autem Romanis ob sanctitatem, &
miracula esset admirandus, Otho Lotharingos
adiens (indixerat enim Aquisgrani principibus

*Curia pro
Comitibus.*

H h

suis

fuis curiam) virum tanti nominis à latere suo abesse noluit. Sed cum dictus Imperator sentiret eum tedium habere seclarium negotiorum, obtulit ei construendum cœnobium extra Aquigranum Porzeti, eundemque locum tum propter Deum, tum propter virum sanctum, quibus poterat honoribus ampliavit. Ibidemque in senectute bona pater monasterij, vitam præsentem in æternam commutavit, pridie Nonarum Novembrium. Sicut autem in vita, ita & postmodum mirabilia fecit: de quibus multa antiquitate, aut potius negligentia, obsoluērunt. Cæterum abbas Wolfrannus, quem aque Porzetanæ à calculo non liberabāt, per sancti merita radicitus est liberatus. Unde pro sui medici exaltatione & translatione sollicitus, vitæ historiam, casu non satis noto combustam, cum Arnolde successore suo, iterum colligi fecit, potissimum ex cortina, quam Theophanium obtulerat Colonia in ecclesia sanctimonialium B. Mariæ, quæ vitam pij fratris, cum evidentibus capitulis continebat. Arnoldus autem post preces & ieiunia, sacra membra iuxta summum altare deposuit. Non enim maiora ausus est, quia auctoritate Apostolica nondum canonizatus erat. Non multo post dispersi sunt monachi, quibus ex monte S. Salvatoris successerunt abbatissa & sanctimoniales ordinis Cisteriēnsis circiter quinquaginta, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo. Eæ autem hactenus permanent, & natalem primi sui fundatoris celebrant.

*Distinct. 8.
c. 76.
Vide Arnold. Wion
lib. 4. ligat
vita c. 24.*

Est & aliud obseruatione dignum, à Cæsario descriptum. Scribit in Porceto tabulam esse cubitalem, quæ imaginem sancti Nicolai ab umbilico sur-

lico sursum in se representat: quam beatus Gregorius, regis Græciæ filius & cœnobij illius primus abbas, atque fundator, illuc aduexit. Per quam virtutes sunt factæ, maximè in prægnantibus. Diciturque eadem fuisse quam barbarus ad custodiam sui telonei posuerat, cuius occasione est conuersus. Hæc autem tabula nunc non extat, sed tantum in sacello, quod principali ecclesiæ ex latere adhæret, statua lapidea S. Nicolai cubitalis vsque ad vmbilicum cernitur.

Et hæc hoc loco dicenda fuerunt, eo quod villa Porzetensis, etiam si diocesis sit Colonienfis, subsit tamen Ducu Brabantix, & ad ducatum eius Limburgensem pertineat.

a. *Id est, equos sarcinis onustos. teutonice, som-perden.*

Sexta die Nouembris.

De sancto Uuinoco confessore.

Ex vita scriptoribus ad vsuardum notatis, & scriptis D. Petri Waloncapellij, Prioris in Monte S. Winoci.

IN territorio quod vocatur *Vorombelt*, depositio S. WINOCI abbatis, egregij Christi confessoris, cuius vita virtutibus & miraculis plena refulsit. Qui in prædicto loco, multo tempore in Dei opere perseuerans, & plures in Dei seruitio aggregans, magnisque virtutibus, & gloriosis miraculis valde clarus, collectus est ad patres suos in senectute bona. Patrem habuit sanctitate & pietate clarum, Gilquellum siue Indicaëllum, qui decimus recensetur inter minoris Brytanniæ reges; fratrem primogenitum Iudicaëllum, secundo genitum verò sanctum Iudocum, quorum exemplo relicta paterna hæreditate, circa annum sexcentimum sexagesimum

Ex Martyrologio ecclesiæ ipsius

Robertus Canalis episcopus de re Gallica libro 2. monumentis lib. 4. c. 29.

quintum iuuenis venit ad sanctissimum Bertinum abbatem, cum comitibus Cadanoco, Ingenoco & Masdoco, vbi coronam regni in tonsuram sortis Domini, & sceptrum regale in virgam regularis disciplinae, commutavit. Cū autem beatus Bertinus, in *Sihiu* monasterio merito & officio abbas, eos sub norma pij patris Benedicti docuisset ferre suaue iugum Christi, & inter ipsa conuersionis primordia culmen perfectionis iam attigisse miraretur, locum illis attribuit in Morinorum territorio, qui vsque in presentem diem Mons S. Winoci dicitur, vt cellam illic, sacris occupationibus congruentem, extruerent, in qua se mundo, & sibi mundum crucifixerunt. Nec multo post Hademarus, vir moribus & opibus præclarus, Deo & beato Bertino, anno primo Childeberti regis, iuris sui prædium obtulit, *Woromholt* dictum, in confinio Taruāensium, & Flandtorum, ad fluuiolum Penam situm. Quo mox abbas Bertinus suprascriptos Dei famulos destinavit, vt habitacula construerent, in quibus & Christus in pauperibus exciperetur, & monasticus ordo excoleretur. Erat autem eis in hac exercitatione cor vnum & anima vna, & quod dici solet, erat alius alij dimidium animæ. Porro post decessum trium virorum beatus Winocus, ætate minor, sed non sanctitate inferior, gregi monachorum præpositus est, quippe qui iam humiliter subesse didicerat. In regimine autem constitutus, sanctitatis suæ fulgore subditos in Angelicam trahabat vitam. Quibus egregium ducebat ministrare, quia nouerat Christum non venisse ministrari, sed ministrare. Libens erat in laboribus, propter illud Apostolicum, *Qui non laborat, non manducet:*

1. Theff 3.

duces: itemque illud Psalmographi, *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit.* Vnde quicquid operis aliorum manus, velut arduum & graue fugiebant, impigrè ille & incunctanter accipiebat. In tantarum autem virtutum argumentum accessit ei à Domino gratia signorum. Est porrò memorabile quod mola quam in fratrum & pauperum vsum libenter suis manibus rotabat, cum iam in senili & defessa esset ætate, diuinitus aliquando mota, copiam farinæ euomuerit. Erat ille planè fidelis in domo Dei œconomus, animo & vultu hilaris, fide robustus, spe longanimis, charitate diffusus, in consilio prouidus, in intercessione strenuus, sapientiæ sale conditus, lorica virtutum contra spiritalis nequitiæ instructus. His & id genus virtutibus armatus, Dominica bella peregit, octauo Idus Nouembris, anno septingentesimo decimo septimo: & sepultus est in prædio quod *Wormholt* appellari diximus: estque non multo post propter memoriam sanctæ vitæ, & gloriam miraculorum, in Sanctorum catalogum inscriptus.

Huius autem patroni, & monasterij eius dignitate illectus, anno octingentesimo quinquagesimo secundo, Gerardus Comes Sperliacensis, Sperliacum Wormholtano assignauit cœnobio, vt ex eius cœnobij monachis Sperliaci monasterium construeretur. Cæterum vterque locus paulo post à Danis subuersus est, corpore S. Winoci in diui Bertini monasterio per annos sexaginta quatuor delitescente.

Porrò Balduinus Caluus Flandriæ Comes, Bergas præsidij & vallis, contra barbarorum in-

curfus muniens, eo obnitentibus Audomaricolis transtulit corpus S. Winoci, ad ecclesiam à se constructam in honorem sanctorum Martini, & Winoci. Confidebat enim eius meritis ac intercessionibus magis protegendam fore patriam apud Deum, quam per humanā industriam. Postea autem, Canonicis negligentius diuina officia peragentibus, Balduinus alius, cui ob pulchram barbam Barbati cognomen datum est, ibidem monasterium S. Winoci construxit, & ad illud corpus sanctum transtulit ab inferiori ecclesia, vocatis ex *Sichin* monachis. Cæterum præter natalem notantur & secundaria eius festa, Decimo Calendas Aprilis, eleuatio sancti Winoci abbatis: decimo quarto Calendas Octobris, gloriosa translatio corporis sanctissimi patris nostri Winoci abbatis: & tertio Calendas Ianuarij, aduentus corporis S. Winoci Bergas, anno ab incarnatione Domini nongentesimo, indictione tertia.

Hunc autem sanctum virum præcessit alius Vainocus Britto, de quo scribit Gregorius Turonicus libro quinto historiae Francorum, capite vigesimo primo, & libro octavo capite trigesimo quarto, fuisse reclusum, presbyterij honore præditum, tantæ abstinentiæ, vt tantum pellibus vestiretur, herbis agrestibus vesceretur, & vinum tantum ad os poneret, qui postea, per principem tenebrarum deceptus, plerumque ebrius cernebatur, & per temulentiam male periit.

Die septima Nouembris.

1°. De sancto Vuillibrordo Clemente, primo episcopo Ultraiectensium & Frisia.

Ex Beda, historijs Apostolorum Frisia, ac aliunde.

IN Frisia, depositio S. WILLIBRORDI, archiepiscopi & confessoris. Cuius actus Beda presbyter

presbyter in gestis Anglorum descripsit. Hic natus in Riponensi territorio Septentrionalium Anglisaxonum, anno ætatis suæ trigesimo tertio presbyter existens, cum vndecim alijs, actione & eruditione præclaris, ad paganorum Frisonum & Saxonum conuersionem destinatur à reuerendissimo Egberto. Vnde hi duodecim Dominici gregis arietes, accepta benedictione tam eximij sacerdotis, prospero vento celeriter in *Wilten-burg* siue Traiectum, aduehuntur, anno Domini sexcentesimo nonagesimo. Cumque constanter Christum euangelizarent, primùm parum profecerunt, eo quod Frisones erant duræ ceruicis, & barbaræ mentis, eosque atroci morte opprimere minabantur. Itaque propter tyrannidem Radbodi regis Frisæ, diuerterunt ad illustrissimum & Christianissimum principem Pipinum de Heristallo, qui Rabodum perfidum regem ex Traiecto expulerat, ab eoque gratanter sunt suscepti. Et quia nuper citeriorem Frisiam, expulso Radbodo ceperat, illuc eos denuo ad prædicandum misit, præcipiens paganis sibi subditis auctoritate regia, nè quis prædicantibus quicquam molestiæ inferret. Vnde multos in breui sua prædicatione ab idololatria ad fidem conuertit. Cumque quotidie cresceret numerus fidelium, communi decreto omnium confratrum duo electi sunt in episcopos consecrandi, Willibrordus & Swibertus. Qua de causa Willibrordus Pipinum regem adiit: à quo missus est ad sanctum Sergium papam, qui eum in natali & basilica sanctæ Cæciliæ, anno sexcentesimo nonagesimo sexto ordinavit archiepiscopum Frisonum. Hoc est, eorum qui hodie dicuntur Frisij, Transiselandi, Traiectenses.

Novēbris 7.

N A T A L E S

Ætenses, Hollandi, Zelandi, Geldri. Qualem autem fructum inter hos fecerit, testes sunt populi catholici per ciuitates, vicos, & castella. Testes quoque ecclesiæ, & Deo famulantium congregationes. Vnde illustris princeps Pipinus de Herstallo, & gloriosus eius filius Carolus Martellus, regali donatione, ipsi & omnibus successoribus, episcopis Traiectensis ecclesiæ, dederunt ciuitatem Traiectensem, cum omnibus suis appendicibus. Adiecit etiam Martellus oppidum Tielam, locum *Elste* & castrum de *Benthem* cum adiacentijs. Multaque alia per ampla patrimonia religiosi & illustres viri ei contulerunt, quæ aut Traiectensi ecclesiæ aut Epternaco subministrant alimoniam. E quibus nonnulla exprimit Theofridus abbas Epternacensis, qui imperante Henrico III. vitam ipsius Willibrordi longiore cæteris stylo complexus est; alia verò se propter barbara hominum locorumque vocabula omittere scribit. Inter Zelandos dum fidem prædicaret, ex oblatijs primitijs ecclesias ædificauit; vbi etiam diuina bonitas fidei negotium celebri miraculo promouit. Dum enim vir Dei West-capellæ, zelo religionis, idolum quoddam frangebatur, custos templi gladio caput S. viri percussit. Sed Deo defendente nullam intulit læsuram. Alcuinus vt rem minus necessariam, idolum non nominat: verisimile est tamen Herculem custodem fuisse, qui ibi, vt finium protector limitaneus, vanè colebatur: Cuius inscriptio in saxo baptisterij hæctenus cernitur. Erat enim *Westcappel* vltimus limes Germaniæ ad Scaldim & Oceanum.

Ex Goropio
de Antner-
pia lib. 7.

Lib. 2. dia-
log. cap. 18.

Dum autem Vlissingam veniret, reliquit ibi lagenam suam, seu flaconem, vt cum Gregorio magno,

magno, vulgari voce vtar: Quam Vlissingenses in hunc vsque diem in insignijs vrbs suæ expriment, vt se eius protestentur esse discipulos, legitimos, si sequantur; spurios autem, si alieni vocem audiant, qui non venit nisi vt furetur, & mactet, & perdat. Porrò dictus Frisix, Hollandiæ, & Zelandiæ Apostolus, etiam in Lotharingia multos conuertit, potissimum iuxta Siluamducis & per Campiniam. Nam Brabantia olim nomine Lotharingiæ fuit comprehensa. Rursus fidem prædicauit in Flandria, siue in occidentali Francia. Vnde ad nostra vsque tempora Traiectensi sedi in Flandria subfuerunt Birsfirani, Hulstenses, Axellani, & Hasnenses, ab eo ad fidem conuersi. Sed & Cliuiæ portio propter ipsius Apostolatam Ultraiectensi episcopo subest. Embricæ enim beato Martino, protectori ciuitatis, collegiatam ecclesiam erexit, quæ ambas diœceses Coloniensem & Traiectensem se iungit. Consecrauit quoque ecclesiam in *Kelem* inter Embricam & Cliuos. Est etiam patronus in diuersis Cliuiæ parochijs, vt Vesaliæ & Wardæ prope Xanthas, quo Xanthenes feria secunda Rogationum annuè solent suas deferre reliquias, & cantare antiphonam, *Egregius Christi pontifex Willibrordus, omni dignitate exiit praeclarus, &c.* Traiecti ad fundum basilicæ S. Thomæ prope castrum Traiectense, quod nunc non subsistit, construxit Canonorum cœnobitalium ecclesiam, in honorem S. Martini episcopi Turo-nensis, in qua cathedram constituit: Ecclesiam beatæ Mariæ ad martyres Treuiris conuertit in monasterium Ordinis sancti Benedicti, in quo altare portatile asseruatur, quo vsus est in gentium

Novēbris 7.

N A T A L E S

conuersione per Frisiam, Hollandiam, & Zelandiam. Obijt anno septingentesimo trigesimo sexto.

Vir virtute potens, diuino plenus amore,
Ore sagax, & mente vigil, & feruidus actu.

Sepultus in Epternaco monasterio à se exstructo. Est autem Epternacum Ducatus Luxemburgensis oppidum, & in eo iam dictum monasterium, in diœcesi Treuirensi. Natalitius dies est celebris per vtramque diœcesim Treuirensis & Ultraiectinam, atque ab hac subdivisas: translationis verò memoria occurrit decimo quarto Calendas Nouembris. Sunt qui eum à liberali panum distributione vocent Willigbrodum. Sergius autem papa Clementem transnominavit, dum eum pridie sancti Clementis episcopum consecrabat.

*Catalogus
monasterio-
rum Germa-
niae.*

2°. *Appendix de Vuilgiso patre S.
Vuillibrordi.*

Ex Flacco Alcuino.

Nequè verò negligenda est patris eius Vuilgisi Saxonis memoria. Is enim cum tota domo religiosè vixit. Nam relicto habitu sæculari, monasticam conuersionem, & postea solitariam elegit, in promontorijs quæ Oceano & Humbro flumine cinguntur. Vbi dum Deo seruiret, & miraculorum signis clareret, turbasque ad se confluentes verbo Dei pasceret, sic innotuit gentis illius regi & optimatibus, vt inibi possessiunculam dederint ad ecclesiæ & monasterij ædificationem, in quo à Deo coronatus, corpore requiescit. Horum testis est Albinus Flaccus Alcuinus, qui in illa maritima cella vitam sancti Vuillibrordi ad Beonradum archiepiscopum prosa & carmine conscripsit.

Appendix

Appendix de statu Ultrajectinae ecclesiae.

Sed paucis describenda est facies Ultraiectensis ecclesiae. Ultraiectum situm habere solet ad Rhenum, qui Cæsaris diuisione Gallias à Germania disternabat. Et in initio conditum fuit in Germanico solo: in Gallorum autem imperium transit sub Valentiniano. Fuit autem episcopalis ciuitas etiam ante tempora Dagoberti, à Clotario patre eius & Theodeberto regibus, bonis & priuilegijs dotata. Sed irruentibus barbaris iterum extincta est religio, & successiuè resuscitata. Vnde illis accesserim qui tradunt ibi religionem Christianam cœpisse, iisdem temporibus quibus Gallorum reges fidei initiabantur. Argumento est enim Clotharij patris Dagoberti & Theodorici, regum, in eam ecclesiam profusa munificentia. Fuit autem prima ecclesia sancti Thomæ Apostoli, quam sub Dagoberto præduræ ceruicis Frisones, solo-tenus destruxerunt. Vnde prædictus rex, castellum prædictum cum destructa ecclesia Coloniensi parochiæ donauit, ea tamen conditione, vt episcopus Coloniensis gentem Frisonum ad fidem Christi conuerteret, & eorum prædicator esset. Quod non fecit. Ex quo pagana permansit gens illa, vsque ad tempora S. Willibrordi Clementis, quem venerandus pontifex Sergius Frisonum archiepiscopum consecrauit.

Habuit autem hæc Sedes multos sanctos episcopos, è quibus in numerum sanctorum inscripti sunt Willibrordus, Bonifacius, Gregorius, Fredericus, & Radbodus. Quibus etiam annumerari possunt coëpiscopi S. Switbertus & Eobanus.

Extra

Extra verò catalogum Sanctorum plures numerantur, inter quos Albricus, cuius vitam descripsit sanctus Ludgerus, item Rixfridus gentilium prædicator, cui Ludouicus Augustus dedit *Wijck* siue Durestadium: Bernulphus, qui duo Canonorum collegia fundauit, diui Petri & Ioannis, & diui Pauli ædem intra urbem posuit, translatis eo Benedictinis, quos Audfridus in monte sacro apud Amersfordiam fundauerat: Godebaldus verò extra muros urbis Oostbroeckanam fundauit abbatiam, quæ vulgo propter seueram professionem Carcer Ordinis appellabatur. Idem Middelburgi, dimissis Canonicis, ex Antuerpia constituit Præmonstratenses. Viguit præterea apud Ultraiectenses clericos insignis studiorum schola & fecundissimum clericorum seminarium. Cuius meminerunt Cænobitæ Werdenenses, in vita S. Lugerii Monasteriensis episcopi. Cumque sedes ea in præsulibus & clero floureret, reges tot opibus, prouincijs, decimis, tributis, & donis eam cumularunt, vt breui tempore eorundem opes pene æquarit. Hinc principes Brabantia, Geldria, Hollandia, alijque nonnulli se Ultraiectini antistitis clientes recognouerunt sub Adelboldo. Orta est autem contra hanc Sedem sub beato Bonifacio sancti Wilibrordi successore quæstio Coloniensis episcopi, qui assererat Traiectum cum destructa ecclesia suæ parochiæ donatum fuisse à Dagoberto rege. Quod simpliciter verum non fuit, quia appositam conditionem de Frisonum conuersione non impleuerat, neque attigerat. Nihilominus successores beati Bonifacij cedere maluerunt, & sese suffraganeos Coloniensis archiepiscopi profiteri. Quod vsque ad nuperam multiplicata-

tiplicationem episcopatum perduravit. Tunc enim Coloniensi detracta fuit Ultraiectina Sedes, & diuisa in sex. Siquidem archiepiscopus erectus est Ultraiecti: episcopus verò sub eo Harlemi. Middelburgi, Dauentriæ, Leouardiæ & Groningæ. Qui omnes episcopus, præter Groningam, cum portione Cliuiæ & Flandriæ antea fuerant vnius amplissimæ & potentissimæ Sedis Traiectensis siue Ultraiectensis. Est enim duplex Traiectum: vnum ad Mosam, alterum vltius ad Rhenum. Illius episcopi antea Tungris, nunc verò Leodij resident: huius verò episcopi præterquam in persecutione Danorum, qui Traiectum euerterunt, semper vno in loco resederunt, & vtriusque potestatis functione ad nostra ferè tempora illustres fuerunt. Propter temporalia tamen bona multa bella pertulerunt. Vnde tandem Carolus quintus sibi patrimonia sanctorum Willibrordi & Martini, quo ad ciuilem iurisdictionem resignari permisit: quamquam multa antea fuerint aut imprudenter alienata, aut violenter occupata.

4°. *Memoria Engelberti episc. & mart.*

Ex Casarij libris tribus.

I Pso die, memoria Engelberti, Archiepiscopi Agrippinæ Coloniæ, qui ob defensionem oppressorum feliciter occubuit. Hic referendus est inter Sanctos prouinciæ Coloniensis Obiter tamen hic annotare libet matrem eius fuisse filiam Comitis Geldrensis: multos Belgas, & præcipuè Geldros, per eius miracula diuinitus restitutos esse sanitati. Corpus denique martyris cum ad principes Imperij delatum esset, Coloniæ in ecclesia sancti Petri sepultum esse, per Conradum Brabantinum,

Novēbris 8.

NATALES

num, Cardialem Portuensem, & Sedis Apostolicæ legatum, qui etiam causam martyris & persecutorum tractavit in Concilijs Moguntino & Leodiensi.

Die octava Nouembris.

1° De S. Willehado episcopo Bremensi.

Ex Surio, & Crantio.

BRemæ, depositio S. WILLEHADI, primi
Beatus vrbis episcopi & confessoris Hic natione Anglicus, post martyrium S. Bonifacij episcopi, prædicauit Frisijs & Saxonibus, annis triginta quinque. Cumque salutaris doctrinæ in Frisia insisteret, frequenter à paganis contumelias, despectus, & opprobria sustinuit, vt fidem confirmaret. Captus aliquando vt morte absumeretur, fortibus gentis vix ad vitam est seruatus. Eadem tempestate Saxones, duce Vindekindo, Frisios aggressi, ecclesias incendebant, Dei famulos expellebant & trucidabant: cuncta cædibus, rapinis & incendijs complebant. In qua perturbatione S. viri Willehadus & Ludgerus, nullum suæ prædicationis locum videntes, Romam abierunt, deinde releuati Romani Pontificis consolatione, alio discesserunt, Ludgerus ad S. Benedicti monasterium; Willehadus in Gallias ad S. Willibrordi sepulcrum; quibus in locis per biennium plus minus futuri episcopi & Apostoli Saxonix, contemplationi & orationibus yacabant. Tandem cum victoriosissimus Carolus magnus non sua, sed Dei, vt ipse loquitur, virtute, Saxones rebelles, & bellis vicisset, & ad baptismi gratiam perduxisset, in Brema ciuitate sanctum Willehadum episcopum constituit, vt nouellam ecclesiam Canonico

nico ordine, & monasteriali competenti instrueret, plantaret, & rigaret. Adiecit etiam eius diocesi partem Frisiae. Tandem plenus dierum, episcopatus sui anno tertio, obiit in Frisia, loco *Plecafeze*, nunc *Plexen* vocant: sed deportatus Bremam, ibi in basilica sancti Petri, quam ipse aedificauit, est sepultus. Natalis celebratur octauo die Nouembris, ordinatio die decima tertia Quintilis.

Fuerunt autem veteribus Frisij, qui littora Germaniae Aquilonaria tenebant, ab Hollandia sumto initio per dioceses, Traiectensem, Monasteriensem, & Bremensem ad Albim usque fluiuium pertingentes. At hodie non tam late patet eorum nomen.

2°. De S. Godefrido, Ambianensi episcopo.

Ex Nicolai Crispinensis libro primo, capite secundo, & trigesimo secundo, libro secundo capite primo, & vigesimo nono.

SVeſſionis, obitus beati Godefridi, episcopi Ambianorum, & confessoris. Cui sacrum baptisma & nomen suum contulit Godefridus abbas in insula sancti Quintini, qui fuit maior patruus Godefridi & Balduini qui urbem sanctam expugnarunt, & in ea gloriosum imperium obtinuerunt. Cum autem Rhemis in episcopum consecraretur, aderant Lambertus Atrebatensis & Ioannes Morinorum antistites, sapientia & eruditione insignes, religione & sanctitate celebres, sponsae Christi bases & fundamentum, beato Godefrido praeter ceteris addicti, qui eius latus stiparunt cum Ambianos veniens, nudis pedibus usque ad martyris S. Firmini ecclesiam, ingrederetur. Caeterum memorabile est quod fecit apud Audomarenſes. Conuenerat illuc Robertus Flandriae Comes Ierosolymitani itineris dux, cum Flandriae nobilibus, & alijs vtriusque ordinis proceribus: inter quos erat Godefridus antistes, a quo sacrificium offerri petijt in natalitio Christi die. Post lectionem autem Evangelij, vir Dei omnium dona reiecit qui instar muliercularum, intonsa erant coma. Quo facto permo-

permovebantur; sed agnita antistitis auctoritate certatim gladijs & cultris (aberant enim forfices) pilos sibi amputabant, miseros se putantes si propter comas tanti viri benedictione priuarentur. Cuius facti fama mox tota Gallia increbuit, beatum Godefridum in aliena ditione & in principibus ausum, quod alij antistites in suis sedibus & in extremis homuncionibus aut negligant, aut non ausint. Vnde ei reuerentia accessit apud Comitem, & apud totam multitudinem. Reliquum vitæ eius, quæ tribus libris conscripta est, apud suum auctorem legatur.

Die undecima Nouembris.

De sancto Bertuino, episcopo Malonia.

Ex historia manu-scripta Malonia.

IN Malonia, S. BERTVINI episcopi & confessoris. Qui de Hibernia insula veniens in saltum, qui vulgo appellatur Marlignia, condidit oratorium in supra dicta villa Malonia, super Sambram, in honorem semper Virginis Mariæ. Vbi diu Deo militans cursum suum feliciter impleuit.

Fuerat in Anglia educatus, in monasterio cui nomen est Othbellum, & in eiusdem parochiæ episcopum, vacante sede assumptus. Sed diuina monitione Romam abiit, ibique duos annos solitarius exegit: deinde in Gallias ad Sambram commigravit, vbi eruditionis suæ radijs tenebras expulit peruersitatis. Cuius virtutes non tantum admiratus est Odoarius Princeps, Floreffiæ residens, sed eandem Pipino commendauit, qui sancto viro villas quinque in voti sui propositum concessit.

*Appendix
ad historiã.*

Ob quam donationem cum quinque pingitur ecclesijs. Quiescit prope Namurcum, in ditione ta-

tionem tamen & diocesi Leodiensi, in monasterio
 Canonorum siue clericorum veteris instituti
 sancti Augustini, quod Malonia dicitur: vbi diu
 Domino militauit. Festum eius coincidit cum
 die sancti Martini, ideoque Malonia beatum
 Martinum transfert in diem sequentem. Memi-
 nit eius Sigebertus anno sexcentesimo quinquagesimo primo. *Multi, ait, de Anglia, vel Scotia, in Gallijs peregrinantes, verbum Dei seminabant, multumque fructum Deo faciebant, scilicet, Etio, Bertuinus, Eloquius* Translatio notatur in die sanctorum Simonis & Iudæ.

2°. *Opinio Fanopiniensium de fano diruto,
 & pinu excisa, per sanctum Martinum.*

Ex admonitione Egidij Froiduri, monachi Fanopiniensis.

IN Gallijs, ciuitate Turonis, natalis beati Martini episcopi & confessoris. Cuius festum per orbem Christianum est celeberrimum. Non esset autem eius hoc in loco ingerenda mentio, nisi Fanopiniensium quidam haud indocti aut absurdi ingenij homines opinarentur in suo vico, qui & ex eo nomen retinuerit, Martinum templum antiquissimum diruisse, & arborem pirum dæmoni dedicatam, quæ fano erat proxima, excidi procurasse. Initio enim antistes loci, cæteraque gentilium turba obistebat. Tandem consensit modo ipse ruentem exciperet. Quod facturum se, confusus in Domino intrepide pollicetur. Itaque eo in loco vincetus statuitur pro arbitrio rusticorum, quo arborem esse cal-

*Apud Sulp.
 Senerudis,
 cas. 10. li. 5.*

ram nemo dubitabat. At ille super se ruenti eleuata manu salutis signum opposuit. Tum verò ita in diuersam partem ruit, adeo vt rusticos qui in tuto loco steterant penè prostrauerit. Addit Seuerus neminem ferè ex immani illa multitudine gentilium fuisse, qui non impositione manus desiderata, in Christum crediderit: sed & Martinum eas regiones, destructis fanis, ecclesijs & monasterijs repleuisse. ^b

a. *S. Martinum aliquando Tornaci orasse, vbi nunc est illius nomine monasterium, vide quæ ex chronicis illius monasterij adfert Miræus in Originibus Benedictinorum in in Belgio cap. 12.*

b. *Pro quo facere videbitur, quod Gregor. Turonensis lib. 10. hist. c. 31. has nominet ecclesias, videlicet in vico Alingauensi, Solonacensi, Ambagiensi, Cisonagensi, Tornonaagensi, Condatensi. Sed sciendum Condatum esse vicum vbi Turonensis, vt patet ex eodem cap.*

Duodecima die Nouembris.

1°. De S. Liuino, episcopo & martyre.

Ex officio Gandensis ecclesie.

IN portu Gandensi, depositio S. LIVINI, episcopi & martyris. Quinto autem Calendas Iulij, eleuatio S. Liuini martyris, & translatio secunda corporis ipsius. Hic adhuc puer in Scotia, non modò eximia pietate, verùm etiam miraculis clarus fuit. Adultæ autem ætatis, vsus est præceptoribus Benigno sacerdote, & magno illo Augustino, Anglorum primo episcopo, suo è sacro fonte susceptore, à quo etiam sacerdotio decoratus, haud multo post in archiepiscopum Scoto-

Scotorum eligitur. Quod munus, cum aliquot annis magno fructu administrasset, reliquit Sylvano archidiacono. Ipseque Euangelij plantandi causa inter infideles cum tribus discipulis, sanctis Foillano, Helia, & Kiliano, venit ad Gandense cœnobium, anno sexcentesimo trigesimo tertio, decimo septimo Calendas Augusti. Vbi à sancto Florberto abbate fratribusque humaniter exceptus, cum beatum Bauonem triennio defunctum, magnis coruscantem miraculis inuenisset, triginta continuos dies super eius sepulcrum Misfaru solennia celebrauit. Inde prædicationis causa profectus per Flandriæ & Brabatiæ loca, innumeros ad fidem Christi, verbo, exemplo, & miraculis cõuertebat. Sed homines impij miris modis eum persequebantur, nec omnino desistebant, donec linguam eius extractam canibus deuorandam proijcerent, quæ tamen illi mox miraculo est restituta: ac tandem apud Escham multis vulneribus sauciatum etiam obtruncarent. Quo eodem loco nobilem & religiosam matronam Craphaildem beati Liuini hospitam, eiusque filiolum Bricium, quem sanctus Liuinus de sacro fonte susceperat, immaniter trucidarunt. Sepulti sunt autem à discipulis decenter in *Hauthem* vicino pago territorij Alostenfis, sanctus Liuinus cum beati Bricij corpusculo, vno eodemque in loculo, ac iuxta eos seorsim sancta martyr Craphaildis. Theodoricus autem Cameracensis episcopus, propter celeberrima miracula locum visitauit anno octingentesimo quadragesimo secundo, cumque maiora quàm audierat, reipsa experiretur, corpora sanctorum Liuini & Bricij, omnium cum reuerentia & gaudio è terra sustulit, &

loco celebriori decenter collocauit. Postmodum Eremboldus abbas, qui peregrinum sanctum Macarium suscipere meruit, metuens sanctorum corporibus in loco minus tuto, quodque diui Bauonis ecclesia facile per militum incurfiones hostiles tanti martyris patrocinio spoliaretur, ex Hauthemensi ecclesia sibi subiecta, Gandauum ad suum monasterium transportauit pignora illa, omni ex parte integra, anno millesimo septimo. *

Quando communem letitiam Deus etiam presentibus miraculis magnopere promouebat. Celebrata est & tertia translatio tempore Bertronis abbatis, qua thesaurus ille sanctorum reliquiarum nouo loculo ornatissime impositus est à Waltero episcopo Tornacensi, qui & caput & corpus integrum populo fratribusque spectandum exhibuit, & diem translationis quinto Calendas Iulias celebrari præcepit. Voluit etiam eo die memoriam primæ translationis coniungi, ut rerum gestarum diuersitas materiam duplicaret gaudiorum.

a. Chron. sig. à Miræo editum & Mei. 1008.

2°. *Appendix de alio Liuino martyre.*

Fuit & alius Lininus Francus, de tertio ordine Minorum, qui passus est martyrium Quadri in Babylonia, ut scribit Marcus Vlyssiponensis in chronicis sui Ordinis, anno 1345. Qui fortassis Belga fuit, ex ea parte Occidentalis Franciæ, in qua Liuini nomen celebre est. Quam nunc Flandriam nuncupamus.

3. De

3°. *De Brixio puero & martyre.**Ex Gandensis ecclesie officio, & publicis actis.*

SANCTUS BRIXIVS martyr de sacro fonte leuatus est à sancto Liuino; qui apud matrem eius nobilem, & religiosam matronam Craphaidem hospitabatur.

Cum qua etiam immaniter est trucidatus, eodem die quo beatissimus Liuinus, eo quod palam ipsa querebatur sanctum episcopum immeritò interfectum esse. Natalis neutrius celebratur. In festo tamen translationis reliquiarum ecclesie sancti Bauonis, in Missæ sacrificio commemorationem habet innocens filiulus, per sequentem Collectã. *Propitiare quesumus Domine nobis famulus tuis, per sanctorum confessorum tuorum. Bauonis, Landoaldi, Macarij, atque Amantij, & beatorum martyrum tuorum Liuini, Adriani, Brixij: & sanctarum virginum Barbara, Winciana, Landrada, Pharaïldis; & ceterorum quorum reliquia in presenti ecclesia requiescunt, merita gloriosa, ut eorum pia intercessione ab omnibus semper muniamur aduersis.* Cùm autem Cornelius Iansenius, episcopus Gandensis, feretra quædam sanctorum visiteret, quæ in subterraneis locis propter Gueseos latuerant, in eo quod dicebatur & credebatur esse sancti Adriani martyris, internuncij sancti Landoaldi, inuenit reliquias rotius corpusculi sancti Brixij, integras atque illæsas, cum schedulis, in quibus scriptum erat. Hic requiescit sanctus Brixius puer, martyr Christi preciosus, sanctissimi Liuii episcopi & martyris in baptisate filius. Has reliquias transtulit Dominus Betto abbas Gandensis cœnobij, in istud scrinium, quinto Idus Aprilis, anno millesimo centesimo septuagesimo quinto. Itaque paruum feretrum est aptatum, in quod omnes martyris reliquie decenter purgatæ, sunt transpositæ.

Ex authenticis actis.

4°. De sancto Lebuino confes. Dauentriæ.

Ex Huchaldo, vita switberti, & Becano historico.

A Pud Iselam fluuium, oppido Dauentriæ, sancti **LEBVINI**, presbyteri & confessoris. Qui erat, vt Huchaldus scribit ad Albricum episcopum, vir magnæ abstinentiæ, sibi parcus, egenis largus, ore serenus, corpore castus; lectionibus sacris, vigilijs & orationibus indefinenter intentus, sermone iucundus, qualitate morum sobrius, omnique probitate præditus, incedens velut oculatum animal, ante & retro in iustificationibus Domini, sine querela. Quibus virtutibus pollens, adeptus est secundum Canonica instituta presbyterij officium. Cùm autem lucro animarum inhiaret, ex Anglia de terra sua & cognatione exiens, nauali euectione petijt castrum *Vilten-burg* antiquitus dictum, modò Traiectum. Inde à sancto Gregorio episcopo, cum B. Marcelino, destinatur secus Iselam fluuium, ad Saxonum conuersionem, vbi beatus doctor, & insignis animarum zelator, post multam tolerantiam, multorumque conuersionem, plenius bonis operibus spiritum Domino reddidit. Cuius corpus in vna honorificè reconditur, in ecclesia portus Dauentriensis. Cui loco hoc vocabulum inditum constat à Dauone, honorifico & potenti viro, qui sancto Lebuino fuit familiarissimus. Quiescit autem hic Transiselanorum Apostolus, in Cathedrali ecclesia Pro reuerentia autem ipsius Bernulphus episcopus Traiectensis, medietatem Collegij sancti Saluatoris Traiectensis transplantauit in Dauentriam. Dies depositionis celebratur etiam

etiam à Traiectinis, duodecimo Nouembris, post-
 stridie S. Martini: qua de causa vulgo vix aliter
 nominatur, quàm *Sinte Maertens pil.* Frisijs, *Sunt*
Martens volgher. Dies translationis est vigesimo
 quinto Iunij. In eius laudem præter Hucbaldum
 Elnonensem, exstat ecloga sancti Rabdobi epi-
 scopi, in vltimo tomo Suriij.

a. *Id est. Wltenburg. vnde postea, Wlt-treche.*

5°. *De sancto Cuniberto episcopo Colonia.*

Ex Sigeberto, & Pipini vita.

Ciuitate Agrippinensi, depositio S. Cuni-
 berti episcopi. Sub cuius & Pipini tutela,
 vt scribit Sigebertus, Dagobertus rex Sigeber-
 tum filium suum Austrasijs regem misit. Multum *Sigebertus*
anno 640.
 autem laudatur dictus Pipinus, primus Braban-
 tiæ Dux, quod mortuo Arnulpho Metensi epi-
 scopo, in negotijs regni Austrasiæ tractandis san-
 ctum Cunibertum adhibuerit, pari sanctitatis fa-
 ma illustrem.

Die decima tertia Nouembris.

1°. *De sancta Maxellende martyre.*

*Ex historia apud Surium, rescripto D. Stephani Bru-
 stin, Pastoris & decani Pastorum in Cameracesio, &
 exteris scriptoribus, & Chronicis Cameracensium.*

I N pago Cameracensi, passio beatæ M A X E L-
 L E N D I S virginis & martyris. Quæ Christi
 sponsa, semper consueuerat deuitare conuiuia,
 & deliciarum prandia. Quod cum obseruatum
 esset ab Harduino quodam, quem maritum ha-
 bere

*al. Cau-
driacum.

bere omnibus modis recusauerat, parentibus ad conuiuium digressis, collecta equitum multitudine, virginis domum inuasit, & in cista inuentam, nolentemque consentire, euaginato gladio interfecit, anno sexcentesimo septuagesimo. Post passionem sepulta est ad sanctum Sulpicium, in villa Pomeriola: sed triennio expleto Vindicianus episcopus, per Amaltrudem & miracula admonitus, in dicto ieiunio, sacrum corpus * Calderiacum transtulit, ad locum interfectionis. In qua translatione Harduinus supplex occurrit, & visum, quo ab interfectione caruerat, recuperavit. Quieuit autem eo loci in ecclesia omnium Sanctorum, & potissimum sancti Vedasti: in qua Vindicianus ordinem ministrorum ex utroque sexu constituit: Quibus etiam Huntlinus quidam contulit quaecumque Calderiaci habebat, subijciens ea ecclesiae sancti Martini apud Cameracenses. Caeterum miracula, quibus ibi claruit, per custodum incuriam, perierunt. Eiusque sacrum corpus ex Cameraco translatum est ad monasterium sancti Andreae; quod Gerardus primus anno vigesimo primo ultra millesimum dedicauit a se constructum. Vnde in dicti monasterij Martylogio legitur decimo Kalendas Octobris, *Dedicatio ecclesiae beati Andreae Apostoli, quam propria sumtu construxit dominus Gerardus, in qua honorifice collocauit virginem Dei & martyrem sanctam Maxellendam, necnon sacerdotem Dei beatum Sarium.* Remansit autem Cameraci gladius quo est transverberata, qui in summo altari est inclusus. Caeterum natalitius dies martyris est idibus Nouembris: translationis, ipsis Kalendis.

Huius virginis ob praecelsum martyrium, meminere

minerunt etiam Italici scriptores, Platina in *Dono primo*, & Sabellicus *enneadis octauæ libro 6°*.

Nam quod Centuriatores Magdeburgenses, vel si malis Wismarienses, eam pseudomartyrem vocent, mirum non est, cum illi catholicam & Ecclesiasticam de virginitatis merito doctrinam velut Sathanæ ministri oppugnent, magistri mendaces, incontinentes, secundum desideria sua ambulantes.

*Centuria 7.
capite 12.*

*1. Petri 2.
2. Tim. 3.*

Cæterum parum est quod hi exteri auctores eam Mezelindem vocent, sed grauius errant dum ibidem asserunt Proiectum antistitem in agro Cameracensi martyrium subiisse. Cuius erroris Platina suis sequacibus vitam strauit. Quod obiter à me notatur, nè martyrem, Cameracensem à varijs nominatum, præterisse aut ignorasse videar, cum Maxellendem quidem in agro Cameracensi, sed Præiectum Aruërijs martyrij gloriam subiisse constet.

*Pontificio
Dono, &c.*

Locus porrò interfectionis Calderiacum Gallice *Caudri*, est in pago siue territorio Cameracensi, & distat à Cameraco tribus milliaribus, atque totidem à Castro Cameracesio, quod castrum per Emgramnū episcopum à dominis Hasbaniensibus repetitum fuit, eo quod esset villa sanctæ Mariæ, nomine Perona, & ad distinctionem alterius Peronæ Peronella. Habet & alia nomina. Nam Orho tertius in Privilegio, quod Rauennæ signauit anno millesimo primo, dedit Erluino venerabili episcopo ius, fas atque licentiam faciendi, statuendi ac construendi mercatum cum moneta, teloneo, banno, & totius publicæ rei ministerijs, in quadam proprietate sanctæ Cameracensis ecclesiæ, in loco qui vocatur Castellum sanctæ Mariæ, quod vocabatur antea Vendelgeias.

a. Exstat in chron. Cameracensi lib. 1. cap. 112.

2°. De S. Kiliano epis. Albinaci quiescēte.

Ex historia sancti viri: sancti quoque Faronis, & ex Chronico Cameracensi.

Albinaci, in territorio Atrebatensi, sancti KILIANI episcopi & confessoris. Qui in Hibernia regio sanguine procreatus, & Redemptoris sui sanguine recreatus, cum sese intra humilitatis lineam cohiberet, & multarum virtutum decore polleret, à provinciæ illius clero & populo ad episcopatum est electus. Cui iugo licet inuitus humiliter collum subiecit. Contigit cœnobitis ipsius pransuris negligentia pistoris panem deesse: vir Dei succensam officinam intrauit, veste sua prunas eiecit, & clibanum mundavit, panemque per stupendam Dei bonitatem suis detulit. Sed dum hoc miraculum passim innotescit, nè elationis tumor subreperet, relicto episcopatu, castella perlustrabat, multos sanando, & regnum Dei prædicando. Eratque præcipuum eius studium Sanctorum loca visitare, & eorum orationibus humiliter se commendare. Tandem Romam peruenit, vbi in ecclesia S. Petri per vndecim annos & amplius Deo seruiuit. Quibus peractis, peregrinationem resumens, Franciam intrauit, & sanctum Fiacrium quondam patris sui seruum inuenit, apud quem tamen peregrinationem præferens, manere noluit. Dum autem propositum impleret, ingressus est Comitis Eulficurtim, Axonæ contiguam, vbi sitibundo viro vxor Comitis improbè potum negauit. Vnde Dei iudicio penuria eius exaruerunt. Eulfus autem re cognita, insecutus est beatissimum Kilianum, & humili
petitione

petitione reditum eius impetrauit. Sed & benedictionem domus suæ. Non enim deerat Dei clementia beato viro hunc in modum oranti: **Domine IESV CHRISTE**, effunde super hanc domum gratiam benedictionis tuæ, & quæ peccatis exigentibus perdita fuerunt, abundantia pietatis tuæ restitue. Hactenus ex historia, quam ex Monte S. Eligij accepi: sed imperfectam. Quare ut eum defectum aliunde suppleam: legitur in Chronico Atrebatensi. *In vico Albinaco est monasterium Canonicorum, sancti videlicet Chilian, qui Scorus fuisse traditur.* Huc etiam pertinere arbitror, quod in vita S. Faronis Meldorum episcopi de Chilleno legitur. Porro, inquit Auctor, *Chillenum Scorum, virum sanctum Faro ad Atrebatenses misit, quos ille doctrina & illustribus miraculis ad Christum duxit. Sedente quandoque eodem Chilleno ad mensam cum Farone, poculum vitreum e manibus pincernæ excidens, confractum est. Cernens ea re ministri animum perturbatum Chillenus, vultumque eius pallore perfusum, clam ei innuit, ut fragmenta poculi ipsi præberet. Quæ cum accepisset, fuis ad Dominum precibus, pro fragmentis redintegratum poculum homini mæerenti restituit.*

3°. De beato Siardo, quinto abbate Horti beatæ Mariæ.

Ex historia per Sibrandum, sextum abbatem, descripta.

IN Horto beatæ Mariæ, obitus beati Siardi abbatis. Qui à beato Frederico, eius loci plantatore, pallium virtutum accepit, quod tanquam alter Helizæus immaculatum custodiuit: allodium in *Backeseen* fundauit, quod curiam beatæ Mariæ nominauit: & triginta sex annis abbas sanctè præfuit, in laboribus, vestitu, cibo, eo loco
se ha-

Novēbris 14.

N A T A L E S

se habens, quo confratres, cum quibus communem vitam agebat. Miracula quæ ad sepulcrum eius ferè infinita contigerunt, à Sibrando abbate descripta habentur.

Exemplar autem, cuius inirium accepi, integrum exstat in monasterio Steinveldensi, Coloniensis diœcesis.

Die decima quarta Nouembris.

De sancto Albrico episcopo.

Ex diuersis.

*Agit de eo
Wion lib. 2.
ligni vita
c. 54.
In chronicis
Traiectensibus.* **I**N ecclesia Susterensi, diœcesis Leodiensis, natalis S. ALBRICI, episcopi Traiectensis, & confessoris. De quo Ioannes Becanus scribit: Venerabilis pater Albricus, de partibus Eboracensis diœcesis, ex Anglia fuit oriundus: qui pro laudabili conuersatione sua Traiectensis ecclesiæ Canonicus est electus. Et veterascente beato Gregorio, totius episcopatus fidelis dispensator deputatus, condignè clerum rexit, & populum. Quem idem Gregorius post se venturum esse prophetauit episcopum.

Porrò Rixfridus episcopus scribit ad sanctum Ludgerum, eum conuentui Frisiæ in *Dockem* præcepisse, vt diligenter custodirent librum Marcellini presbyteri, continentem gesta sanctissimi Switberti episcopi, consanguinei sui: & postulasse à suo successore, vt eidem ordinem eleuationis & canonizationis, posteaquam eam procurasset, adijceret.

*Cap. 8. G. 9.
vita S. Ludgeri, ad 26.
Martij.* Postquam autem defuncto Gregorio successit, Ludgerum diaconum, vt testes sunt Werdenenses, prudentiæ & fidei eius non ignarus, ad *Dauentie*, prædicationis causa, & fidei corroborandæ gratia, direxit: deinde serui Dei industria & suc-

& successu animatus, maiora per eum facere cogitavit; & in Frisiam ad destruenda fana deorum, & idolorum simulacra auferenda destinavit. Verum Albricus cum pontificatus ordinem sortiretur, ipsum presbyterij secum fecit percipere gradum. Et quia Frisones rudes erant in fide; Ludgerum, tam propter fidei puritatem & mentis constantiam, quam propter suos parentes, qui apud eos potentissimi habebantur, doctorem ecclesie constituit in pago *Ostrache*, in loco quo sanctus Bonifacius martyrio est coronatus. Albricus autem, ne vnquam principali sui episcopatus cathedrae doctrina deesset, vere, quando sua potissimum praesentia opus erat, per se eam administrabat: aestate Adalgerum presbyterum: autumno sanctum Ludgerum: hyeme Thiadbertum praefecit.

Meminit verò Hucbaldus Albricum à Ludgero, postmodum pontificali honore sublimato, cum eum Dauentriam mitteret, studiosè postulasse, vt magnopere elaboraret ad inueniendum sacrum corpus Lebuini, sacerdotis Christi. Quod utrique ex voto per manifestationem bonitatis Domini successit.

Cap. 17. v. 12. Nonc.

Cæterum Carolus Rex Romanorum & Longobardorum, ac patricius Romanorum, multa dedit ecclesie S. Martini, vbi inquit venerabilis vir Albricus presbyter atque electus rector praesef videtur. Quod actum est Numagæ, in palatio publico, anno nono gloriosi regis, cum Albricus, vt ex verbis eius colligitur, nondum episcopus esset consecratus.

Apud Hedam.

Quiescit autem & continuis fulget miraculis in monasterio *Susteren*: ad quod ipse & Gregorius, eius

eius

eius prædecessor, ob religionem & sanctimoniam incolentium crebro deuotionis causa se transferant.

Decima quinta Nouembris.

De reliquijs sancti Eugenij martyris & Toletani episcopi, apud Bronienses.

Ex historia S. Gerardi, libris Broniensium, & officio Ecclesiarum Hispania.

IN Gallijs, natalis S. Eugenij archiepiscopi ac martyris, Toletanæ sedis. Qui à beato Dionysio ordinatus & directus fuit ad prædicandam Trinitatem sanctam gentibus. Addit Broniensis diui Gerardi ecclesia supra-dictis, *Cuius modo corpus quiescit Bronijs, in pago Lomacensi: & decima octaua die Augusti: In Bronio, translatio corporis sancti Eugenij, archiepiscopi & martyris.*

*S. Gerardi
historia,
3. Octobris.*

Multi verò de hac translatione habet S. Gerardi historia ad Gonterum descripta, quæ hoc in loco sunt perstringenda. Is cum in diui Dionysij monasterio, omnibus tam magnis quam pusillis ex animo charus viueret, impetrauit ab eis reliquias sacras beati Eugenij, asportandas ad ditionis suæ oratorium, quod, cum eum adhuc secularis habitus teneret, & aulicæ curæ occuparent, ex visione diuina in principis Apostolorum & eius filij martyris Eugenij honorem extruxerat. Donatum autem beatissimum Eugenium Adhelmus archidiaconus summo cum iubilo & triumpho suis humeris in Broniensem ecclesiam intulit. Et qui quondam in Gallijs per innumera miraculorum signa beneficium se præbuerat, is
mox

mox in Lotharingia crebris virtutum impenden-
dis beneficijs munificum se præbuit. Cùm autem
aduentitij sancti honor quibusdam inuidis di-
spliceret, ijque ferè Stephano episcopo Leodiensi
persuaserant vt martyris cultum abrogaret, is ma-
gna infirmitate correptus, causam morbi agnouit,
& sancto martyri obtulit cereos instar crucis can-
cellatim compositos. Qui vt absumpti sunt, mox
morbus omnis profligatus est. At ille tanti bene-
ficij memor, quod palam omnibus enunciare non
erubuit, passionem martyris ad futuram synodum
adferri iussit. In qua ipsius pontificio decreto sta-
tutum est, & à sancta Synodo subscriptum, vt per
totam Decaniam in qua martyr quiescit, solenni-
tas eius instar Dominicæ diei celebretur, & eccle-
sia Broniensis ab omni obsonio, episcopo ex de-
bito persoluendo, immunis sit, & vt passio eius
rata acceptabilisque in Ecclesia deinceps reci-
tetur.

Habet autem Bronium in antiquissimo co-
dice sancti Eugenij ab ipso compositum hym-
num in Dionysium sophistam, & gloriosum
martyrem, & orationem subsequentem:

*Meminit
eius Hil-
darius.*

Rex Deus, immensi quo constat machina mundi,
Quod miser imploro, per Christum perfice clemēs.
Sit mihi recta fides, & falsis obuia sectis.
Sit mihi præcipuè morum correctio præsens.
Sim carus, humilis, verax, cum tempore prudens,
Secreti tacitus, & linguæ famine cautus.
Da fidum socium, da fixum semper amicum,
Da blandum, sobrium, parcum, castumq; ministrum.
Non me pauperies cruciet, nec languor obuncet.
Sit comes alma salus, & sufficientia victus,
Absint diuitiæ, fastus, & iurgia litis.

Inuidiæ,

Invidiæ, luxus, & ventris pensio turpis.
 Crimine nec lædam quemquã, nec crimine lædar.
 Sic bene velle queam quo prauum posse recedat.
 Nil turpe cupiam, faciam, vel proloquar vnquã.
 Te mens desideret, lingua canat, actio promat.
 Da Pater altitonans vndosum fletibus imbrem,
 Quo valeam lacrymis culparum soluere moles.
 Da precor auxilium, possim quo vincere mundũ,
 Et vitæ stadium placido percurrere passu.
 Cũque suprema dies mortis patefecerit urnam,
 Concedas veniam, cui tollit culpa coronam.

*Ex Lectio-
nibus tribus
Hispanien-
sis officij.*

*Ex Lectio-
nibus Hi-
spania, a-
pud Plati-
num excusis
1572. Et
officio ad S.
Gerardum.*

Hæc autem ex Dionysiano monasterio ad
 Broniense translatio intelligenda est de portione
 corporis & reliquiarum eius: nam altera portio
 corporis ex æde beati Dionysij delata est Toletum
 anno millesimo quingentesimo sexagesimo
 quinto, magnifico spectaculorum apparatu, in
 quo catholicus Hispaniarum rex Philippus se-
 cundus sanctum corpus proprijs humeris ad an-
 tiquam sedem deferebat. Quæ translatio in ea-
 dem ecclesia solenniter celebratur quarto decimo
 Kalendas Decembris. Cæterũ vt historiæ cõpen-
 diũ subijciam, quam Floharius presbyter propter
 Nortmannos dispersam recollegit, quibusdam ex
 testimonio videntium additis. Dionysius beatissi-
 mus, qui S. Clementis auctoritate & benedictio-
 ne totius Gallie Apostolatum suscepit, sanctum
 Eugenium Toletanũ in Hispaniam primum epis-
 copum destinavit. Veniens igitur in Hispaniarum
 viscera, Carpentaneamque prouinciam viriliter
 adeptus, Christum Deum gentibus predicauit.
 Postquam autem Toletum, primam Hispaniarũ
 urbem, prouinciamque Toletanam ad Christum
 veramque pietatem perduxit, & verbo, miraculis,
 & exem-

& exemplo confirmauit, sanctum Dionysium reuifere percipiens, vt ministerij sui rationem redderet, & ante vtriusque obitum ab eo consolationem acciperet, relictis Toleti presbyteris, Gallias repetiuit, & apud urbem Parisiorum in villa siue vico Diogilo à Christiani dogmatis hostibus, quòd Christum se colere dixisset, quasi mali instituti magister interficitur, & corpus nè à Christianis in honore haberetur, in lacum iuxta villam Mercasij præcipitatur, vbi multos annos latuit. Cessante autem in Christianos sanguinario bello, Ercoldus quidam, oraculo monitus, corpus quasi recens mortuum inuenit, & Dei voluntate intellecta, in Diogilo honorificè sepeliuit. Vnde postea propter Nortmannos translatum est in ædem sancti Dionysij. Vbi vsque ad tempora partim sancti Gerardi, partim Philippi secundi, quieuisse, ex anterioribus est manifestum.

a. *Id est stipendio seu sustentatione. Conser Luca 3. v. 14. grace.*

2°. *De reliquijs sancti Machuti, siue Maclouij episc. Alethensis, apud Gemblacenses.*

Ex Sieberto Gemblacensi; & libro miraculorum sancti Guiberti.

SAntonis ciuitate, depositio S. Maclouij, episcopi & confes qui à primæuo ætatis tirocinio, innumerabilibus miraculis splendide emicuit.

Hic primò tota intentione ad quærendam felicem insulam flagrabat: in qua nauigatione ei & comitibus, dum se viatico Dominicæ Eucharistiæ contra maris periculum munierant, per misericordem Dei potentiam balæna pro insula ob-

tigit. Postea inter Britannos eremiticam vitam egit, cum quodam Aarone, in insula, quæ ab eo Insula Aaronis dicebatur. Cumque fama nomen eius ubique celebre fecerat, vocatus est ad vicinæ urbis, quæ Aletha vocatur, cathedram episcopalem, ubi infideles à regno diaboli abactos, Christi iugo subiecit. Sed hæc Britannica sunt, proinde alio potius loco prosequenda. Quod ad Belgas attinet, Gemblacum de corporis eius præsentia gloriatur. Quod ego ad reliquias corporis restringendum arbitror: & plenius cognosci potest ex episcopali vrbe Alethenfi, quæ à multis annis antiquata priori nomenclatura, à patrono suo Maclouiensis dicitur. Sigebertus quidem Gemblacensis, beati Bernardi ætate historicus Belga, iubente abbate suo Thielmaro, antiquum stylum historiæ S. Maclouij, qui etiam Machutus dictus est, correxit, & ordinatius digessit: sed nulla apud eum mentio est translata ad Belgas corporis, seu maius reliquiarum. Quod tamen ex libro miraculorum S. Guiberti, qui paulo post scriptus est, docere possumus. Post discessum enim Liethardi abbatis, cum multi ecclesiæ iura inuaderent, & ad causam discernendam dux Godefridus Louauensis Gemblacum venisset, corpora sanctorum Exuperij, Magloui, & Guiberti, confessorum, in medio ecclesiæ terra-tenus iacebant, ut quia peccatis obstantibus exaudiri, inquit Gemblacenses, non merebamur, in tribulatione nostra per hanc satisfactionem reconciliaretur nobis Dei misericordia. Ad quod factum inter alios compunctus est quidam nobilium, Henricus de Bierbars.

*Ioan. Balasii
cæs. s. c. 56.*

Miror de hoc præfule tam præclarum existare elogium apud impurum scriptorem. Machutus inquit

inquit Cambrius, alias Maclouius, Venedotice gentis alumnus, doctrinæ ac sanctitatis nomine clarissimus ab historiographis celebratur. Nullus reuera prodijt ex ea regione, aut ore facundior, aut vita modestior vnquam, vt testes sunt eius temporis scriptores nonnulli: præ cæteris Bilius, Armoricanus leuita, & encomiastes eius præcipuus.

Die decima octaua Nouembris.

De sancto Mombolo abbate.

Ex Lectionibus Nouiomensibus, & historia plenius manu-scripta.

IN Gallijs, natalis sancti M O M B O L I confessoris Qui fuit collega sanctorum Fursei, Vltani, Foillani, Boëtij, Eloquij, Adalgisi, atque Columbani, abbas in Latiniaco, sed sciens discipulorum suorum animos diaboli instinctu contra eum excitatos, relictis omnibus, cum paucis fratribus super fluum cui nomen est Isara, loco qui antiquo vocabulo Condrynus nuncupatur, eremiticam duxit vitam: ibique à religiosis viris susceptus est, & ab Eligio episcopo per totam suam diocesim prædicandi licentiam accepit, ac tandem sanctitate & miraculis celebris ad cæli aulam ascendit. Postea verò visum est Aletgario pontifici Cameracensi, ad cuius dominium pertinet ipse locus & Aichario præfuli Nouiomensi, in cuius diocesi requiescit, corpus sanctum ad Principis Apostolorum ecclesiam transferre, vbi etiam Dominus multa per eum est operatus.

Fuit & alius abbas, eximiusque confessor

Nouēbris 27.

N A T A L E S

*Breuiariū
Burdegale
se, sexto I-
dus augu-
sti.*

Mombolus, vel potius Mommolus, qui ex visita-
tione liminum beati Iacobi remeans, Burdegalis
migravit ad Dominum, in monasterio S. Crucis.

Vigesima^a prima Nouembris.

De martyrio Alberti episcopi Leodiensis.

*Ex Martyrologio ecclesie Bruxellensis, Innocentio
tertio, Neubrigensi, & informatione Decani Rhe-
mensis.*

A pud ciuitatem Rhemensem Albertus episcopus Leo-
diensis, vir miræ sanctitatis, frater Henrici magni
Lotharingæ ac Brabantie Ducis, ob custodiam ec-
clesiasticæ libertatis, de mandato Henrici imperatoris, in-
teremptus occubuit.

Legia quem legit, electum Roma probauit,

Rhemis sacrauit, sacratum martyrizauit.

Hæc in Martyrologio Ecclesie Bruxellensis
leguntur, sed quod utcumque⁷ recenter autori-
tate Capituli ab vno Canonicorum est cõgestum.
Cum enim in canonem sanctorum martyrum
non sit⁶ relatus, conuenientius Ecclesia Rhemen-
sis eum in libro tantum obituum sequentibus ce-
lebrat verbis: Obijt Albertus Leodiensis episco-
pus, frater ducis Louaniensis, pia recordatio-
nis vir, autoritate Apostolica Rhemis à domino
Wilhelmo archiepiscopo in presbyterum ordi-
natus, & in episcopum Leodiensem consecratus.
Nouem septimanis & duobus diebus à conse-
cratione elapsis prope muros ciuitatis Rhemen-
sis ab Alemantibus traditoribus gladijs ac cultellis
interfectus est. Sepultus est sub⁴ pulpito eccle-
siae, & in die anniuersarij tumulo interni solet
palla lugubris. Vestimenta sanguine tincta ha-
bentur

bentur in eadem ecclesia iuxta reliquias Sancto-
 rum. Extra urbem prope muros ciuitatis in loco
 vbi dicitur occisus, extat crux lapidea, ad quam
 feria quarta Rogationum ex supplicatione pau-
 lulum diuertens Canonicus hebdomadarius cum
 Diacono & Subdiacono orat psalmum De pro-
 fundis, cum precibus & orationibus secundum
 morem Ecclesiæ Rhemensis. Innocentius tertius
 ad Bertholdum Carinthiæ Ducem scribens, no-
 tum afferit qualiter sese Henricus habuerit erga
 interfectores sanctæ memoriæ A. Leodiensis epi-
 scopi, quem prius exulare coëgerat: & quæ alia
 sacrilega scelera perpetraverit. De eodem Guil-
 helmus Neubrigensis illius ætatis in Anglia hi-
 storicus hunc in modum: Ducis Louaniensis
 germano ad Episcopatum Leodiensem electo
 Imperator est offensus, veritus scilicet nè forte
 Dux fortis facili occasione contra imperium iun-
 ctis sibi fraternis intumesceret viribus Leodien-
 sis enim Episcopus numerosam habet militiam, &
 magnarum esse virium noscitur. Cùm itaque
 electus Imperatore obsistente à proprio conse-
 crari metropolitano non posset, nihilominus im-
 petrato Pontificis Romani mandato ad Episco-
 pos Franciæ, vt ei manus imponerent, ordinatus
 est. Et metu quidem iratæ potestatis propriam
 sedem non adiit, sed motum tempore lenitum iri
 sperans, in Francia pro tempore moratus est. In-
 dignatus autem Imperator in indignissimum sce-
 lus exarsit. Quippe ab eo, vt creditur, subornati
 quidam audaces, assumpta exulum specie, eun-
 dem Episcopum quondam die spatiandi gratia
 cum paucissimis vrbe egressum, cum vno clerico
 peremerunt.

*De electio-
 ne, Cap. Ve-
 nerabilium.
 Supplemento
 Gregoriano
 penult.*

Li. 4. c. 34.

a. *Corrigendum est; & ponendum die 24. festo scilicet S. Chrysogoni: Ut patet ex Egidio Cisterciensi Vita c. 16. 17. 18. 19. Accidit autem anno Domini 1192.*

b. *Illud tamen distichium recitatur ab eodem Egidio, qui floruit anno Christi, 1250.*

c. *Est relatus in Martyrologium Romanum editum iussu Gregorij 3. & Sixti 5.*

d. *Vide Egid. c. 18. in fine.*

e. *Fuit corpus eius solenniter translatum Brussellam ab Alberto Austriaco principe, in novum monasterium Carmelitarum. Anno Christi 1612. mense Decembri.*

Die vigesimo tertio Nouembris.

De sancto Trudone, confessore Hasbano.

Ex Vita scriptoribus, Theodorico abbate, & Gerardo Moringo, atque ex informatione domini Trudonis, Prioris loci.

IN Sarchinio, depositio sancti TRUDONIS, presbyteri & confessoris, admirandæ sanctitatis viri. Cuius sepulcrum creberrimis miraculis illustratur, ac mors eius nihilominus preciosa in conspectu Domini commendatur. Natus est in Hasbania, quæ olim cum Lotharingia censebatur; anno salutis sexcentesimo vigesimo octavo; ex parentibus qui multas ditiones habebant, in Flandria, Hasbania & Campinia, ob quas dignitate nomineque Comitum celebrantur. Sed, quod summo loco ponas, insigniter pij erant. Vnde etiam Adela mater miraculis clara, apud *Diest in Zeclen* vico, qui iuris hæreditarij erat, quiescit, ossibus iuxta summum altare collocatis: eiusdem os permagnum & pars maxilla, in monasterio Trudonensi

donensi visuntur. Sanctus Trudo autem adhuc puer repertam lapidū copiam in templi formam composuit: fuitque tam largus in eleemosynis, vt boni eius vix modum nouerit, vereque in eum competat tritum prouerbiū, *Largitio fundum non habet.* Mortuis parentibus adiit, consilio S. Remacii, sanctum Clodulphum episcopum Metensem: ibique quicquid in Hasbania patrimonij habebat, ecclesiæ Metensi in honorem S. Stephani resignauit. Cū autem S. Clodulphus eum sacerdotem ordinasset, & moribus, eruditione, ac pietate idoneum videret ad verbum Domini seminandum, in patriam remittit. Vbi quod puer vouerat, templum construxit in gentilitio agro, in honorem S. Quintini martyris, & Remigij episcopi, ad riuulum Cisindriam. Verbum Euangelicum locis omnibus circumiectis, magna sedulitate prædicauit: paganismum nondum plenè repurgatum studiosissimè profligauit. Cumque multi adolescentes caducis contentis in eius contubernium recipi contendebant, eorum causa monasterium magnificentum construxit, & amplissimè dotauit, quod ad præsens non eo splendore, neque ijs facultatibus floret, quibus in exordio & aliquando sæculis insequentibus floruit. Multa sunt adempta violentia finitimorum principum, multa vastata barbarorum incurſu, præsertim Nordmannorum, alia alijs ex causis perierunt. Medium porrò dominium ciuitatis ex resignatione S. Trudonis pertinuit ad episcopum Metarum Lotharingiæ. Sed is anno millesimo ducentesimo vigesimo septimo resignauit id ipsum solenni commutatione in episcopum Leodiensem, pro vt testantur gesta abbatum Trudonensium. Condidit præterea B. Trudo aliud

*Ex rescripto
Abbatissæ
Trudonen-
sis ad Ioan.
Latomum,
Priorem
Throni.*

*Hub. Tho-
mas de
Tungis.*

*Gerardus
Moringus
in vita S.
Trudonis,
Louvaniæ
1604 quadragesimo
edita post 1500.*

monasterium Brugis apud Flandros. Quæ ciuitas id temporis cum vniuerso suo agro, iure paterno eius à Gerardo Moringo fuisse asseruntur, licet non ita inclyta, vt hodie. Ibi octoginta monachos aluit. Sed Dani locum subuerterunt. Ex reliquijs tamen Deo propitio hodie duo subsistere putantur monasteria; vnum Benedictinorum, qui Brugis in Querceto residet: alterum virginum regularium, quæ extra Brugas habitant, via Contracensi. Et istud S. Trudonis nomen habet, eumque absque vlla controuersia primum suum fundatorem agnoscit. Caterum de Querceto non perinde clarum est. Nec etiam Brugenſibus hodie verisimile est, totum suum districtum, ipsamque ciuitatem illius dominio subsuisse. Obijt autem vir sanctus ætatis sexagesimo quinto, quiescit verò apud Hasbanos in territorio Leodiensi, ad torrentem Cisindriam in oppido S. Trudonis, quod olim fuit vicus Sarchinium. Sed à meritis S. Trudonis, eiusque florenti monasterio, oppidum non modò incrementum, verùm etiam originem traxit. Nimum enim absurdus * fuit, qui à Centronibus profluxisse scripsit. Meritis autem multa accesserunt miracula. Incredibile remoratu, ait Moringus, quot quantaque ad imploratam opem sanctissimi patris, prodita sint miracula, idque cum alias, tum verò præ fide monasterij huius Alardo, abbate eius nominis secundo, ab anno millesimo quinquagesimo quinto, vsque ad octuagesimum secundum. Qua tempestate nè monasterium quidem omnibus sufficiebat, sed nec ipsum oppidum. Foris passim videre erat fixa tentoria, perinde atque in iusta oppidi obsidione. Quæ omnia quidem olim copiosè clarèque satis commemo-

memo-

rarunt, præsertim Stephelinus quidam, sub Guntrammo & Alardo secundo abbatibus.

Festum eius etiam Vsuardus notauit die vigesimo tertio Nouembris. Sed & Wandelbertus, nono Calendas Decembris, cecinit:

*Nonam Papa tenet Clemens certamine in undis,
Hicque suos Trudon mundi contemtor adornat.*

Secundum ipsius & beati Eucherij festum, quod translationis dicitur, celebre est die vndecima Augusti, & historico sermone decoratum à Theodoro abbate, qui ex diui Petri Gandauési cœnobio euocatus, abbas ad sanctum Trudonem creatus est anno millesimo nonagesimo octauo, & disciplinam ex opulencia collapsam restituit. Nordmannica autem clades, tertium addidit patronum martyrem sanctum Libertum.

Vigesima quarta Nouembris.

De sancto Sario presbytero.

Ex rescripto Domini Stephani Brustini Pastoris Cameracesij.

CAmeraci, in ecclesia Dei genitricis beatæ Mariæ, beati S A R I I presbyteri & confes. Sed Gerardus primus, qui Cameracesij monasterium S. Andreæ construxit, illuc honorificè cum virgine & martyre S. Maxellende prædictum sacerdotem Dei transtulit. Porrò dictis in locis & Lambriæ prope Duacum, vbi patroni nomine colitur, officium diei eius nihil proprium habet, apud Cameracenses nono, apud alios octauo Kalendas Decembris. Obtinuit autem Stephanus^a episcopus à rege Franciæ villam Lâbres,

Novēbris 27.

N A T A L E S

cum officina monetæ & teloneo, quæ nunc Duaci habentur. In eodem vico Sigebertus rex sepultus^b fuit: sed frater, Chilpericus rex inde eum Sueffionas transtulit, ad ecclesiam quam sancto Medardo construxerat. Cuius Fortunatus in vita Medardi meminit.

Cap. 33.

a. *Illius sedis 22. qui cepit sedere anno 896. vsque ad 934.*

b. *Anno 586.*

Vigesima septima Nouembris.

1°. De sancta Oda, virgine Rhodensi.

Ex historia ecclesiæ Rhodensis, & literis domini

Gisberti Coeuerinx Rhodani.

IN Taxandria Brabantix, depositio S. O DÆ virginis, filix, vt fertur, regis Scotorum: quæ Rhodæ corporaliter patrona requiescit.

Hæc cum cæcitate esset correpta, fama signorum & prodigiorum euocata est Leodium, ad reliquias S. Lamberti martyris, vbi lumen oculorum recepit, & castitatem suam Christo subarrauit. Cum verò pater vellet eam secularis vitæ vñibus informare, & matrimonium contrahere, ipsa diuino vñsa consilio, peregrina in Taxandriam deuenit, suaque sanctitate Rhodense territorium sublimauit, in quo obiit circa annum septingentesimum decimum tertium. Domina autem quædam nobilis, propter miracula, quæ Deo auctore ad tumulum sanctæ fiebant, præsignatum Rhodense territorium, ecclesiæ S. Odæ hæreditariè obtulit. Eleuata est è tellure per Otbertum episcopum Leodiensem, anno millesimo centesimo tertio.

Cur

Cur cum pica pingatur, nusquam in historia reperitur, nihilominus velut indubitatum habetur apud Rhodenses, & acceptum à maioribus, picas sua garrula loquacitate eam prodidisse, dum in Wertensi silua latens, contemplationi vacaret: actum Rhodam venisse. Vbi patrona quiescit in collegiata ecclesia, & solenne festum habet vigesimo septimo die Nouembris. Quod etiam duplex est in cathedrali ecclesia Siluiducensi, & in Hilwaris Beca. Constans est enim cleri Becani opinio Hilwarem nobilem pedisequam S. Odæ, primariam esse sui collegij fundatricem. Vnde etiam Beca hæc ab ea ad aliarum distinctionem dicta est Hilwaris-Beca, quomodo Rhoda dicitur sanctæ Odæ Rhoda.

Porro historiam Odæ, cuius portio nonnulla Colonia & Louanij, circa infantiam typographiæ, est excusa, compositam suspicor circa tempus elevationis, certius tamen id cognosci posset ex catalogo episcoporum Osnaburgensium. Auctor enim præfatur se pleraque habere ex relatione Philippi, ciuis Rhodensis, sed episcopi Osnaburgæ. Colligunt autem nonnulli ex hoc auctore, eo viuente ecclesiam Rhodensem nondum fuisse Canonicorum collegium, sed monasterium. Quod ego, quia aliunde probare non possum, asseuerare non ausim. Constat enim, quod alibi à me declaratum est, clericorum collegia dum canonicè viuerent, passim ante quadringentos annos, monasteria vocitata esse, improprio quidem, sed vtitatissimo sermone. Vnde à prima fundatione arbitror ibi fuisse clericos siue Canonicos. Ad titulum, inquit auctor, nominis sanctæ Odæ, ligneum & modicum factum est oratorium, sed succedente tempore lapideum, & maius constructum est monasterium, & institutum est diuini cultus ministerium, cum concentu clericorum. Porro vt monasterij nomen multos sæpe fallit, sic & oppidi. Neque enim apparet Rhodam vquam fuisse mœnibus aut vallis cinctam. Quod igitur in serie elevationis legitur, Otbertum in ecclesiæ Rhodensis oppidulo sanctæ Odæ corpus transtulisse, hoc verum esse intelligo,

Parte 2.
Legenda.

intelligo, quia erat liberum municipium, oppidum rusticorum, non cinctum muris, sed iure civium gaudens, quod fortassis incolæ quando volebant, iure suo munire poterant vallis & moenibus.

2°. De sancto Maximo, episcopo Regiensi. ^a

Ex Vsuarido, homilia discipuli, & officio Teruanae.

Vsuarido
in Marty-
rol.

Ex homilia
discipuli.

IN Gallijs ciuitate Regiensi, sancti Maximi confessoris, qui à primæua ætate virtutum omnium gratia præditus, primùm Lirinensis cœnobij pater, deinde Regiensis ecclesiæ episcopus, signis & prodigijs inclytus extitit. Qui enim iamdudum successor S. Honorati fundatoris, in abbate pontificem gesserat, postmodum abbatem in pontifice custodiuit: neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectiois, honoris impatiens, pauper in pecunia, diues in conscientia: humilis ad merita, superbus ad vitia, locuples in donis Dei, qui sic in se excoluit gratiam vnamquamque quasi solam. Pauci sic tenuerunt singulas, quomodo ille in se impleuit vniuersas, semper in operis exercitio, semper in compunctionis affectu, semper occupatus, & semper vacans. Nulla ipsi ex omnibus propensior fuit cura, nisi aut de Deo in lectione atque sermone, aut cum Deo in oratione loqueretur. Hæc & alia de eo leguntur in homilia erudita, & eius discipulo digna, quæ titulo Eusebij Emiseni circumfertur. Quibus plura addi possent ex Dynamio patricio, Gregorio Turonensi, & officio protectorum Regij,

Ex Breuiario
Teruana-
ensi.

Addit Morinorum ecclesia Teruânensis, in officio diei, eum cum Valerio diacono, ac Rustico subdiacono, arrepta fuga per Luxouium peruenisse ad urbem Teruânensem, quæ vltima est vrbium Galliæ, in septentrionali parte. Cumque vltius abiret Vimam, ^b per quatuor ferme miliaria,

milliaria, ibi voce cælesti iussum esse manere. Quare oratorio constructo in honorem Dei genitricis, & sancti Andree Apostoli, octo annis & mensibus tribus ibi conuersatus est, ac tandem plenus virtutibus & miraculis, spiritum Deo reddidit, quinto Kalendas Decembris. Corpus autem Teruāenses in Vimensi ecclesia, pro vt voluerat, humauerunt, vbi locus sepulturæ adhuc visitur. Ideoque iam dicta episcopalis ecclesia, de eo quatuor habet festa duplicia, Depositionis, quinto Calendas Decembris: octauæ & relationis ex Bolonia, secundo Nonas Decembris: Inventionis, Idibus Septembris, quæ fuit anno nongentesimo quinquagesimo quarto: & ostensionis, sexto Nonas Octobris, quæ contigit anno millesimo centesimo sexagesimo quinto, per Milonem episcopum, presentibus alijs duobus Balduino Nouiomensi, & Roberto Ambianensi. Propter vrbs autem excidium capsâ reliquiarum eius est Ypras Flandrorum, cum solemnî processione, introducta. Antonium etiam castrum haud procul à Tornaco gratulatur sibi de portione reliquiarum ipsius. Et hæc ex fide diuersarum ecclesiarum. Ego tamen plurimis premor argumentis, ex veterum scriptis & aliunde desumptis, vt putem non sanctum Maximum Regiensem episcopum, sed alium eius nominis Vimæ obiisse. Confusionem autem duorum post diurnam Nordmannorum vastationem factam esse. Quanquam nihil tale cognoscere potuerim à Canonicis Antoniensibus aut Teruanensibus, qui excisa vrbe sua, nunc addiuum Audomarum, & Ipris, resident. Quare meam opinionem, quæ priuata est, præferre nolo multarum ecclesiarum receptæ opinioni.

*Ex fide I-
prensiū &
Antonien-
siū Canonic.*

Hoc tamen priuatum non est, sed veterum scriptis consentaneum, quod Regium Lepidi, vrbs Emilie, quæ Vsuardi tempore videtur fuisse Gallie Cisalpinæ, in officio patronorum & protectorum suorum habeat, Maximum in stra u proprio defunctum, sepultum esse in ecclesia sancti Petri Regiensis ciuitatis.

Lectio 6.

Ex quo tamen nolo à quoquam turbati pietatem Iprensium, cum non sit à religione alienum quemquam honorare, quia eius corpus habere

ROS

nos putamus. Nam & nummum, & cultrum, & similia, saepe in precio habemus, quia putantur huius aut illius fuisse, etiam si obscuram tantum ea de re famam habeamus.

a. *Vide Meierum an. 954.*

b. *Gallie Wisnes.*

3°. *De Sancto Achario, episc. Tornacensi.*

Ex catalogo, & Breuiario Nouiomensi.

I Pso die, sancti ACHARII episcopi Nouiomensis & confessoris. Qui suæ diocesi, cui tunc tota Tornacensis conuita erat, laudabiliter & sanctè præfuit ante beatum Eligium, Lektionen festi, quod Nouiomi duplex habet, sunt de homilia S. Maximi. Ad sancti & beati patris nostri Acharij laudes addidisse aliquid, decerpisse est. &c.

Vigesima nona Nouembris.

De sancto Radbodo episcopo Ultraiectino.

Ex historia quæ exstat vigesimo nono Nouembris, accepta ab illis qui rebus gestis interfuerunt.

I N Dauentria, sancti RADBODI Traiectensis episcopi & confessoris. Qui è nobili Franco- rum stirpe Lomagani prognatus, parentes Christianissimos habuit. Nomen eius mysterio non vacat, quod consilij nuncium Latine reddi potest. A Christo enim mittendus erat optimi consilij legatus ad Frisios, à quibus maternum genus duxerat. Dux enim Frisonum Radbodus, quem alij regem vocant, matris eius atauus fuit. Primæ ætatis studia exegit apud Gunterum Colonensem archie-

archiepiscopum, auunculum suum. Sed cum illi episcopo res aduersæ accidissent, contulit sese ad Caroli regis Francorum, inde ad Ludouici filij eius aulam, eo quod intra regis palatium studijs præffet Nanno philosophus: sub quo etiam condiscipulos habuit Stephanum & Mancionem, postea Tungrensem & Cabilonensem episcopos. Mortuo autem Egilberto præfule Traiectensi, cleri, regis Arnulphi, principum, & populi studio, atque voluntate, vir sanctus huius successor creatur, primò quidem huius rei ignarus, postea verò multum reluctans. Raptus autem ad cathedram honoris, moribus addidit maiora etiam ornamenta, perfectèque regularis fit monachus Biduanis, triduanisque ieiunijs, animum pascebat, corpusque vilibus sustentabat alimentis. Vnde semel aqua quam bibebat, dum eam alius gustaret, renouato miraculo, in vinum est conuersa. Pauperibus ferè quotidie pedes lauabat, & humanitatis officia exhibebat. A rege inuitatus vt aliquid ei officij præstaret, comiter respondit, Episcoporum non esse sæcularibus implicari negocijs. Præcedentium patrum exempla cupidissimè sectabatur. Texebat de illis hymnos, & encomia. Exstat etiam integrum beatissimi Martini officium ab ipso compositum. Nullis vnquam frangebatur aduersis. Sed Danos, cum eum in gregis visitatione impedirent, diuinitus puniuit. Sapiusque Dauentriæ morari cogebatur, eo quod prædicti barbari Traiectensem ecclesiam vastassent. Nec deerat ipsi prophetiæ spiritus. Nam inter alia prædixit Baldricum Ricfridi Comitis filium, sibi successurum, & Traiectum restauraturum. Habuit etiam sublimem visionem Deiparæ Virginis, subsequen-

Ioan. 2.

sequentibus eam Tecla & Agne. Cū autem longè ante præsciret obitum suum, dubitare nemo potest, quin ardenti lucerna præparauerit se Domino, triticique mensuram Domini sui familiæ summa cum diligentia erogauerit Tandem in pago *Trente* febre correptus, iter habuit ad *Oetmarsum*, vbi & sæpe manere solebat, & si sui permitterent, sepulturæ delegerat sibi locum. Illic ergo pro voto rebus suis compositis, mense Nouembri ad extrema tendente, ipse quoque felicissimè diem clausit extremum, anno nongentesimo decimo septimo. Clerus autem & populus sanctum corpus Dauentriam perduxerunt, vbi multis miraculis & beneficijs claruit. Secundarium festum de translatione celebratur mense Iunio postridie beati Baptistæ.

a. *De scriptis ipsius multa recenset Arnodus Wion lib. 2. ligni vitæ cap. 54.*

Die trigesima Nouembris.

1°. *De sancto Acca.*

Ex vita Switberti, & Bedæ.

IN Anglia, sancti Accæ episcopi Lindisfarnensis, & confessoris. Qui tertius nominatur inter Apostolicos presbyteros, qui ex Anglia Traiectum appulerunt ad Frisonum & Saxonum conuersionem. Sed in Angliam rediens ad consecrationem Switberti, quem fratres Frisæ in episcopum elegerant, ibidem est retentus. & ad episcopatum Lindisfarnensem assumtus. Multa in eius laudem scripsit Beda libro quinto historiæ ecclesiasticæ, capite vigesimo primo & vigesimo, vt mirer eius natalent non extare in Breuiario Eboracensi, sed colitur fortassis in episcopatu Cindidæ casa. Hac die eum notauit ex manuscriptis Martyrologijs Antonij Geni, quæ extant in Rubæ vallis monasterio. Qui etiam addit eum eleuatum esse, cum Alkinundo episcopo.

2. De

2°. *De beato Ioscione.**Ex monumentis Bertinensium.*

IN Achaia, natalis sancti Andreae Apostoli. Circa cuius festum obiit anno millesimo centesimo sexagesimo tertio Ioscio, roseus S. Bertini monachus, genitrici Dei Mariae deuotus.

Cum enim Theobaldus, archiepiscopus Cantuariensis, Roma rediens, & in Capitulo sancti Bertini sermonem faciens, inter caetera dixisset Ierosolymitanos multos ad Deparare Virginis honorem quinque psalmos psallere consueuisse, à singulis litteris nominis eius incipientes, videlicet, Magnificat, Ad Dominum cum tribularer, Retribue, In conuertendo, & Ad te leuani, singulis psalmis praemittendo salutationem Angelicam, Ioscio istud quotidie post Matutinos est imitatus. Inuentus est autem circa festum Andreae in dormitorio mortuus, sed corpus septem diebus palam ostensum est, cum duabus rosis purpureis ad oculos, totidem ad aures, & vna ex ore, in qua nomen Mariae habebatur. Sepultus est in choro sancti Bertini, sub minori altari, & in ambitu post chorum, sculptus est decumbens in albo lapide, cum dictis rosis. Cuius mortem suspiciunt episcopi & abbates in eodem lapide sculpti. Inter quos Andreas episcopus Atrebarum, qui beatum virum sepeliuit. Meminit huius miraculi Vincentius episcopus Beluacensis in Speculi hist. lib. 7 cap 116.

Primo die DECÉMBRIS.

*De sancto Eligio episcopo, & Apostolo
Flandriae.*

Ex libris potissimum S. Audöeni.

Ciuitate Nouiomo, sancti ELIGII, episcopi & confessoris. Cuius vitam admirandam multiplex signorum numerus commendat. Rexit autem simul vnitas ecclesias Nouiomensis & Tornacensem. Hunc & Flandri, & Ant-

LI

nerpien-